

WIADOMOŚCI POLSKIE **ПОЛЬСКІЕ ВЕДОМОСТИ**

4 (29) - 2010

BRONISŁAW KOMOROWSKI
PREZYDENTEM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

*5–8 декабря 2010 г.
состоялся официальный
визит делегации
Законодательного Собрания
Краснодарского края
в Опольское воеводство
Республики Польша.
Ранее, в рамках форума
регионов Польша–Россия,
Опольское воеводство
посетил председатель
Законодательного
Собрания Краснодарского
края Владимир Андреевич
Бекетов.*

КУБАНЬ – ОПОЛЕ

НЫНЕШНЮЮ делегацию по поручению главы кубанского парламента возглавил заместитель председателя ЗСК – председатель комитета по вопросам образования, науки, делам семьи и молодёжи Виктор Васильевич Чернявский. Вместе с ним на опольской земле побывали председатель комитета ЗСК по вопросам здравоохранения и социальной защиты населения Анатолий Доминикович Башинский, заместитель председателя комитета по вопросам экономического развития промышленности, строительства и жилищно-коммунального хозяйства Светлана Александровна Хобленко и секретарь комитета по вопросам санаторно-курортного комплекса и туризма Елена Васильевна Капцова. В состав кубанской делегации также вошли первый проректор Кубанского государственного университета профессор Александр Гаврилович Иванов

и председатель Краснодарской региональной общественной организации Польский национально-культурный центр «Единство» пан Александр Селицкий.

Опольское воеводство – самое маленькое по площади и населению из 16 воеводств Польши. Несмотря на размеры, территория демонстрирует экономические успехи. В агрокомплексе применяют передовые технологии, благодаря чему добиваются весьма высоких урожаев. Здесь самая высокая в Польше производительность в сельском хозяйстве, так что в этой сфере воеводство является безусловным лидером. Зарабатывают здесь и на туризме. Тут есть, где отдохнуть и что показать гостям: три природных парка, около 160 дворцов и старинных замков, ежегодно проводится фестиваль польской песни. До девяти тысяч туристов могут разместиться в местах отдыха

воеводства. Агропромышленный комплекс и туризм – это те сферы, где успехов добивается и Кубань, это объединяет наши регионы.

У Опольского воеводства установлены широкие международные контакты. В списке партнёров различные регионы Чехии, Германии, Венгрии, Франции, Украины. Теперь к ним добавился Краснодарский край. И жители, и власти Ополья расценивают это как удачу. Кубань и её возможности определённо представляют интерес. Но если о потенциале различных отраслей экономики Краснодарского края поляки пока знали немного, то место проведения зимних Олимпийских Игр 2014 года известно всем. Один из первых вопросов, который вслужу задавали членам кубанской делегации: далеко ли от Краснодара расположен Сочи?

За полтора дня депутаты Законодательного Собрания проехали по территории воеводства сотни километров. Как потом, при неформальном общении, отметили поляки, ни одна делегация, которая приезжала в воеводство прежде, не была такой активной.

Первой в официальной программе состоялась встреча с маршалом и Правлением Опольского воеводства, председателем и депутатами Сеймика. Маршал Опольского воеводства пан Юзеф Себеста обратился к гостям с приветственным словом. Он отметил, что визит проходит в знаменательное время – накануне в Польше завершился второй тур муниципальных выборов, были сформированы все органы местного самоуправления. Кроме того, приезд кубанских депутатов совпал с визитом

в Польшу Президента России Д.А. Медведева, к которому было приковано внимание всех поляков.

На встрече с Правлением воеводства и депутатами Сеймика члены кубанской делегации познакомились со структурой местного самоуправления в Польше. Заместитель председателя ЗСК В.В. Чернявский рассказал об экономическом потенциале Кубани, актуальных направлениях деятельности Законодательного Собрания Краснодарского края. Состоялся заинтересованный разговор, в ходе которого стороны получили возможность задать интересующие

комплекс с прицелом на сочинскую Олимпиаду, а впоследствии продукция будет поставляться в различные регионы страны. В реализации проекта участвуют компании из пяти стран мира.

Депутаты ЗСК посетили мясоперерабатывающее предприятие Мрочек в местечке Тарнув, недалеко от города Ополе. Здешние масштабы не сравнить с теми, на которые поляки замахнулись под Крымском, но подход такой же основательный. На предприятии производят до 25 тонн мясопродуктов в неделю, рынок сбыта — магазины близлежащих населённых пунктов в радиусе 10 км.

вопросы, обсудить схемы решения тех или иных проблем на уровне местного самоуправления в России и Польше. Затем В.В. Чернявский и председатель Сеймика Опольского воеводства пан Богуслав Вердак подписали протокол о намерениях между Законодательным Собранием Краснодарского края и Сеймиком Опольского воеводства. Это соглашение стало первым шагом к заключению полномасштабного договора между нашими регионами, в котором будут оговариваться вопросы сотрудничества в разных сферах и направлениях.

Впрочем, практическая работа уже ведётся. Например, на той же встрече польская сторона представила депутатам ЗСК инвестиционный проект строительства в Крымском районе крупного предприятия по производству мясопродуктов. Это будет целый комплекс, который объединит фермы по выращиванию племенного поголовья, откорму двухсот тысяч свиней, предприятия по производству комбикормов и мясопродуктов, а также по утилизации отходов животных. Строят такой

Контактами в сфере экономики отношения между Польшей и Россией не ограничиваются. В Опольском воеводстве завершается Год России, который проводило местное отделение общества сотрудничества Польша—Восток под председательством пана Эугениуша Брудкевича. В его рамках состоялись выставки и конференции, посвящённые А.П. Чехову, Н.В. Гоголю, Д.Д. Шостаковичу, семинары для художников, фестиваль фильмов, день российской книги. Можно уверенно сказать, что в Польше снова есть спрос на российское. Руководитель общества Польша—Восток пан Тадеуш Самборский на встрече с депутатами ЗСК в Варшаве сказал, что не согласен с журналистами, которые заявляют: в отношениях между Россией и Польшей наступила оттепель. По его мнению, между поляками и россиянами никогда не было холодности, граждане наших стран всегда интересовались жизнью друг друга. Здесь с ностальгией поют песни из нашего общего советского прошлого, учат русский язык.

(Окончание на 4-й стр.)

КУБАНЬ – ОПОЛЕ

(Окончание. Начало на 2-й стр.)

Это диктуется экономическими тенденциями — контакты с Россией в сфере торговли, производства расширяются.

Во время визита первый проректор Кубанского государственного университета А.Г. Иванов подписал соглашение о сотрудничестве КубГУ с Опольским университетом. Вузы будут обмениваться информацией, студенты поедут на стажировки.

С огромным интересом в Польше слушали и читали интервью Президента России Д.А. Медведева польским СМИ. Как на одной из встреч отметил председатель Сеймика Опольского воеводства пан Богуслав Вердак, в ответах российского Президента он услышал честные ответы на сложные вопросы, которые возникали в отношениях между нашими странами.

Свидетельством уважительного отношения поляков к прошлому, к памяти советских солдат являются кладбища, на которых похоронены наши воины, погибшие при освобождении Польши от немецко-фашистских захватчиков. Есть такое и в Ополе. Как и на других кладбищах Польши, здесь чистота и порядок, ничто не нарушает покой тех, кто захоронен на этом погосте. К мемориалу, возвышающемуся среди братских и именных могил наших воинов, члены кубанской делегации возложили цветы и поставили свечи.

Побывала делегация и в городе Бжег, посетила замок польской княжеской династии Пястов. Сейчас это музей, который является своеобразным культурным

центром. Здесь проходят многочисленные семинары музыкантов и художников. Традиционным стал поэтический фестиваль «Мистерия хлеба», на который поляки пригласили и кубанцев. Руководитель делегации В.В. Чернявский в свою очередь предложил опольским музыкальным коллективам принять участие в международном фестивале славянской культуры, который ежегодно проходит в Славянске-на-Кубани.

В небольшом городке Отмухов депутаты ЗСК встретились с руководством Ныского повята и гмины Отмухов. Староста повята пан Адам Фуярчук и бурмистр города пан Ян Возняк рассказали, как формируются бюджеты, решаются вопросы развития школ, строительства и содержания дорог. Велика роль населения в решении вопросов

местного значения. Депутаты ЗСК заинтересовались опытом проведения соревнований между гминами на самый красивый населённый пункт. Жители на собственные средства благоустраивают городки, возводят фонтанчики, высаживают цветы, подрезают деревья, стремятся воплотить на своей улице недорогую, но оригинальную идею, которая будет выделять их населённый пункт, отличать его от соседей.

Подводя итоги визита, заместитель председателя ЗСК В.В. Чернявский подчеркнул, что общение, которое началось во время этой поездки, будет продолжено.

— Будем учиться друг у друга, — сказал Виктор Васильевич, — в дальнейшем мы предусмотрим возможность контактов представителей здравоохранения, образования, нужно установить отношения на уровне руководителей самоуправления.

Визит кубанской делегации в Опольское воеводство послужит укреплению дружеских отношений и развитию связей, как деловых, так и культурных, между нашими регионами и нашими странами. По поручению председателя ЗСК В.А. Бекетова кубанские парламентарии пригласили польских коллег посетить Кубань в 2011 г. В рамках этого визита предполагается подписание полномасштабного договора о сотрудничестве между регионами.

*По материалам пресс-службы
Законодательного Собрания
Краснодарского края*

III Posiedzenie Polonijnej Rady Konsultacyjnej przy Marszałku Senatu VII kadencji

W dniach 18–19 października 2010 r. odbyło się doroczne spotkanie Polonijnej Rady Konsultacyjnej przy Marszałku Senatu RP. Od 2008 roku członkiem Rady jest pan Aleksander Sielicki z Krasnodaru.

WSPIERANIE organizacji Polonii i Polaków za granicą w nowej rzeczywistości, znalezienie nowych form współpracy z młodą generacją emigracji oraz kształtowanie nowoczesnego wizerunku Polski poza granicami zdominowały dwudniowe obrady Polonijnej Rady Konsultacyjnej, które zakończyły się 19 października 2010 r. w Senacie.

Podczas obrad przedstawiciele polskiej administracji zaprezentowali nowe narzędzia, które mogą służyć do unowocześnienia współpracy z Polonią. Dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Maciej Szymański zapowiedział utworzenie interaktywnego portalu – atlasu Polonii, który będzie bazą polskiej obecności za granicą, będzie umożliwiał kontakty między osobami i organizacjami oraz dostarczać różnorodnych informacji. Zwrócił uwagę na potrzebę nawiązania współpracy z liczną Polonią niezorganizowaną i rozproszoną, mówiącą silnym głosem, ale nie polskim, rozszerzenia współpracy z Polakami na Wschodzie i pomocy w budowaniu pozycji Polonii w krajach zamieszkania. Ze strony Polonii oczekuje się zrozumienia i poparcia polskiej polityki zagranicznej i udziału w promocji Polski.

Wiceminister edukacji narodowej Mirosław Sielatycki omówił nowy model oświaty polskiej za granicą, którego celem jest upodmiotowienie szkolnictwa społecznego

przy wykorzystaniu nowych technologii. Wszystkie szkoły zostaną przekształcone w szkoły tzw. uzupełniające, które wydawać będą certyfikaty znajomości języka polskiego. Dostępna jest już szkoła internetowa, czyli nauczanie online, oraz kursy internetowe dla nauczycieli, powstaje podręcznik internetowy. Przy ministrze edukacji narodowej powołana została Rada Oświaty Polonijnej. Polonijna Rada Konsultacyjna omawiała też ofertę programową Telewizji Polonia. Zdaniem Jana Mokrzyckiego, wiceprezesa Zjednoczenia Polskiego w Wielkiej Brytanii, jeśli TV Polonia ma przetrwać, musi być inna niż stacje komercyjne. Dyrektor stacji Witold Laskowski zapowiedział wzbogacenie oferty programowej dla młodych ludzi i zerwanie z nudną formułą programów polonijnych. Według niego, TV Polonia powinna być multi aktywna, aby sprostać obecnym wyzwaniom. Oprócz wykonywania zadań misyjnych musi też zarabiać na siebie. Te plany wzbudziły kontrowersje wśród członków Rady. Laskowski poinformował, że trwają prace nad stworzeniem niezależnego od innych anten kanału TVP, który byłby poświęcony promocji Polski i przeznaczony dla Polaków za granicą.

Podczas posiedzenia mówiono też

o zniekształcaniu wizerunku Polski za granicą, co często nie wynika ze złej woli, ale z niewiedzy. Jak wskazał marszałek Senatu Bogdan Borusewicz, obrady były poświęcone wielu tematom, ale też wizerunek naszego kraju jest budowany na wielu obszarach - kultury, historii, tradycji, edukacji, turystyki, sportu.

Kończąc obrady Bogdan Borusewicz ocenił, że każde nowe posiedzenie Rady przynosi coraz lepsze efekty. „Chciałbym podziękować Radzie za aktywność, przygotowanie do interesującej dyskusji i bardzo duży wkład merytoryczny” - powiedział.

Pierwszego dnia posiedzenia marszałek Senatu i członkowie Polonijnej Rady Konsultacyjnej uczestniczyli w obchodach 20-lecia Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. W siedzibie Stowarzyszenia B. Borusewicz odsłonił tablice pamiątkowe poświęcone pamięci prezesów Stowarzyszenia: śp. marszałka Senatu I kadencji, prof. Andrzeja Stelmachowskiego oraz marszałka Sejmu III kadencji i wicemarszałka Senatu VI kadencji, śp. Macieja Płażyńskiego. „Wszyscy mamy w pamięci prof. Andrzeja Stelmachowskiego i Macieja Płażyńskiego; są wśród nas, bo o nich pamiętamy. Tablice są materialnym dowodem tej pamięci” - powiedział B. Borusewicz. Podziękował władzom Stowarzyszenia za utrwalenie tej pamięci. Longin Komołowski prezes Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” przypomniał o dokonaniach Stowarzyszenia w ciągu minionych 20 lat: remonty i budowa ok. 100 placówek szkolno-oświatowych, 100 tys. dzieci ze Wschodu może spędzać wakacje w Macierzy. Według L. Komołowskiego nie byłoby tych osiągnięć, gdyby nie pierwszy prezes „Wspólnoty” A. Stelmachowski i jego następca M. Płażyński.

Polonijna Rada Konsultacyjna powstała w 2002 r. Powoływana jest na czas kadencji. To organ doradczy marszałka Senatu w sprawach Polonii i Polaków za granicą. Stanowi oficjalne forum współpracy między Senatem a przedstawicielami największych organizacji i środowisk polskich i polonijnych na świecie. Rada wypowiada się w najważniejszych sprawach związanych z kierunkami działań Senatu na rzecz polskiej diaspory.

www.senat.pl

18 сентября 2010 г. в Краснодаре состоялось общее собрание членов КРОО Польский национально-культурный центр «Единство», на котором были подведены итоги предыдущего полугодия, обсуждены предстоящие мероприятия и объявлено об открытии очередного учебного года в субботне-воскресной школе польского языка и культуры.

25–26 сентября 2010 г. в Краснодаре прошли торжества, посвящённые Дню города. Польская диаспора приняла традиционное участие во всех мероприятиях, в том числе шествии в национальных костюмах по центральной улице и выступлении фольклорных коллективов на Пушкинской площади.

27–28 сентября 2010 г. состоялся визит в Краснодар польского консула по делам Полонии и Карте Поляка *пани Дианы Грачик*. Во время дружеской встречи с членами Польского центра и кубанской общественностью, консул вручила благодарственные письма всем, принимавшим участие в благотворительной акции «От сердца — к сердцу», организованной в августе 2010 г. Польским центром «Единство». Напомним, что тогда дети из наиболее пострадавших от наводнения районов Польши смогли отдохнуть на курортах Краснодарского края (об этой акции мы уже писали на страницах нашего издания, № 3 за 2010 г.). Пани Диана Грачик также встретила с руководителем Представительства МИД РФ в Краснодарском крае *Сергеем Анатольевичем Манько*.

10 октября 2010 г. в Краснодарском римско-католическом приходе Розария Пресвятой Девы Марии и Св. Варвары состоялось празднование двойного юбилея: 10-летия освещения нового (нынешнего) храма Св. Либории и 130-летия начала организационных шагов по строительству старого храма Розария Пресвятой Девы Марии и Св. Варвары. Утром торжественную Св. Мессу провели: Его Преосвященство Епископ *Клеменс Пиккель* — ординарий епархии Св. Климента в Саратове, монсеньор *Висвальдас Кульбокас* — первый секретарь Апостольской Нунциатуры в РФ, отец *Даниил Радзишевский* — викарный священник прихода Анапы, отец *Мариан Гурски* — викарный священник прихода в Краснодаре и отец *Сергей Бабаджанян* — настоятель прихода в Краснодаре. После службы участники мероприятия выслушали лекцию председателя Польского центра «Единство» *пана Александра Селицкого* на тему: «История католицизма на Северо-Западном Кавказе». В тот же день состоялась встреча высоких гостей с представителем Русской Православной церкви на Кубани — архимандритом *Трифоном*.

10 октября

24 октября

24 октября 2010 г. в Краснодарском государственном историко-археологическом музее-заповеднике им. Е. Д. Фелицына в рамках цикла встреч на тему: «Образ женщины в культуре народов Кубани» прошёл вечер памяти знаменитой польской писательницы, поэтессы, новеллистки, литературного критика и публициста, автора произведений для детей и юношества *Марии Конопницкой (1842–1910)*. Участники праздника смогли прикоснуться к многогранному творчеству Великой Польки, насладиться музыкальными произведениями на стихи поэтессы, посмотреть выступление учеников школы польского языка и культуры (преподаватель — *пани Наталья Тутыгина*).

29 октября 2010 г. в актовом зале Общественно-информационного центра Краснодара состоялся IX Краснодарский городской фестиваль национальных культур «Краснодар —

город межнационального сотрудничества». В фестивале традиционное участие принял фольклорно-этнографический ансамбль «Сковронэк» (руководитель — *пани Ядвига Гжеляк*).

30 октября 2010 г. в Доме Польском в Санкт-Петербурге прошло ежегодное рабочее совещание председателей организаций, входящих в Федеральную польскую национально-культурную автономию «Конгресс поляков в России» (председатель — *пани Халина Суботович-Романова*). В совещании принял участие председатель Польского центра «Единство» *пан Александр Селицкий*. Почётными гостями совещания стали председатель Ассоциации «Вспульнота Польска» *пан Лонгин Комоловский*, руководитель Консульского отдела Посольства Республики Польша в Москве *пан Михал Гречило* и консул Генерального консульства Республики Польша в Санкт-Петербурге *пани Ольга Кацпэрчык*.

1 ноября 2010 г. в краснодарском Дворце искусств «Премьера» состоялось праздничное мероприятие «В дружбе народов — сила Кубани!», посвящённое Дню народного

единства. Польскую диаспору представил фольклорно-этнографический ансамбль «Сковронэк» (руководитель — *пани Ядвига Гжеляк*).

5–7 ноября 2010 г. в Краснодаре прошли Польские дни, включавшие Фестиваль польской культуры, встречу руководителей польских организаций Юга России и V Международную научную конференцию «Поляки в России». От польской стороны в мероприятиях принял участие *пан Лонгин Комоловский* — председатель правления крупнейшей польской неправительственной организации Ассоциация «Вспульнота Польска», председатель Польского Паралимпийского комитета, в прошлом министр труда и социальной политики, вице-премьер Республики Польша.

5 ноября в актовом зале Общественно-информационного центра Краснодара прошёл Первый фестиваль полонийных ансамблей Юга России. Впервые в Краснодаре собрались коллективы и отдельные исполнители из польских организаций Владикавказа, Железноводска, Краснодара, Назрани, Нальчика и Пятигорска.

6 ноября прошло Второе совещание председателей польских организаций Юга России, на котором обсуждались вопросы интеграции полонийного движения России и укрепление доброго образа поляка.

В это же день состоялся круглый стол по итогам V Международной научной конференции «Поляки в России», приуроченной к 90-летию Кубанского государственного университета. Во время мероприятия были заслушаны доклады, посвящённые роли поляков в истории России.

Завершились Польские дни **7 ноября** Св. Мессой в Краснодарском римско-католическом храме Святого Либория.

Фоторепортаж о Польских днях смотрите на стр. 16–18 нашего журнала.

27 ноября 2010 г. в Краснодаре состоялся VII краевой фестиваль национальных культур «Венок дружбы народов Кубани», в котором приняли участие около 600 коллективов и исполнителей. Ансамбль «Сковронэк» представил ряд польских народных песен.

28 ноября в рамках празднования 200-летия со дня рождения великого композитора Фридриха Шопена в актовом зале Общественно-информационного центра Краснодара Польский центр «Единство» организовал Вечер памяти выдающегося соотечественника. Собравшиеся вспомнили страницы жизни и творчества Мастера, послушали его произведения в исполнении краснодарских музыкантов, а также поэтические выступления учащихся школы польского языка и культуры (сценарист и режиссёр-постановщик — *пани Ядвига Гжеляк*). Перед собравшимися зачитали письмо сенатора Республики Польша *пани Барбары Борыс-Даменицкой*, адресованное Полонии Юга России и посвящённое значению творчества Шопена для польской культуры.

25 декабря 2010 г. в актовом зале Общественно-информационного центра Краснодара состоялось празднование Рождества Христова, организованное Польским центром «Единство». Зрители смогли насладиться «Рождественской сказкой» (сценарист и режиссёр-постановщик — *пани Ядвига Гжеляк*) и спеть традиционные польские коленды, поделившись с друзьями и близкими наилучшими пожеланиями в Новом году.

Postulaty i wnioski III posiedzenia

Polonijnej Rady Konsultacyjnej

przy Marszałku Senatu VII kadencji

1. Analiza stanu i perspektyw wzajemnych relacji pomiędzy Polską a Polonią i Polakami za granicą — wskazuje, że zarówno po stronie Macierzy jak i po stronie środowisk polskich za granicą, istnieje pilna potrzeba określenia wzajemnych relacji i oczekiwań oraz stałego ich monitorowania. Dostrzegamy potrzebę powstania dokumentu który określałby w sposób kompleksowy cele i zadania polityki Polski wobec Polonii.

2. Apelujemy o zakończenie procesu legislacyjnego z dawna oczekiwanych przez Polonię ustaw o obywatelstwie i repatriacji oraz nowelizacji i rozszerzenia zakresu na cały świat ustawy «O Karcie Polaka».

3. Apelujemy również o stałe monitorowanie zjawisk związanych z nową emigracją zarobkową i podjęcie wszelkich właściwych kroków z tym związanych.

4. Określenie kierunków i priorytetów we wzajemnych relacjach powinno się odpowiadać oczekiwaniom środowisk, szczególnie młodego pokolenia Polaków mieszkających za granicą.

5. Pragniemy wyrazić poparcie dla niezależnego Związku Polaków na Białorusi. Oczekujemy zdecydowanego wspierania tego Związku oraz telewizji Bielsat przez władze i instytucje polskie.

6. Wyrażamy poparcie i podziękowanie dla Ministerstwa Edukacji Narodowej za przeprowadzane reformy i nowatorskie rozwiązania w zakresie oświaty polonijnej. Godny uwagi jest konsultacyjny i ewolucyjny sposób przeprowadzania tych zmian.

7. W ocenie Rady wizerunek Polski i Polaków w mediach kraju zamieszkania uległ znacznej poprawie w ostatnim okresie. Chłuby nie przysparzają Polsce zaostrzone konflikty polityczne. Nowa emigracja zarobkowa swą pracowitością i solidnością wpłynęła na poprawę wizerunku.

8. Widzimy potrzebę zwoływania co cztery lata światowych Zjazdów Polonii i Polaków zza Granicy. Proponujemy jako termin najbliższego Zjazdu pierwszą połowę września 2011 r. Organizacja i zasady przeprowadzenia zjazdu winny być oparte na wcześniej ustalonym i ogłoszonym regulaminie.

9. Podkreślamy wagę międzyorganizacyjnej współpracy młodzieżowej.

10. Organizacje polonijne podejmą w najbliższym czasie właściwe kroki w sprawie przyszłości Rady Polonii Świata.

11. Wypełniając misję publiczną TVP Polonia zobowiązana jest do obszernego przekazywania informacji o życiu, działalności i osiągnięciach Polonii i Polaków na całym świecie.

12. Z zadowoleniem przyjmujemy tematykę turystyki i sportu oraz zaangażowanie się resortu Ministerstwa Sportu i Turystyki w sprawy turystyki polonijnej. Współpraca z Ministerstwem będzie dotyczyć udziału Polonii w Letnich Igrzyskach Olimpijskich 2012 w Londynie i Mistrzostwach Europy w Piłce Nożnej w tym samym roku.

Warszawa, dnia 19.10.2010 r.

KOMOROWSCY to znana polska rodzina arystokratyczna pieczętująca się herbem Korczak, której gniazdem rodowym był Komorów w Księstwie Bełskim, w regionie nazywanym Grodami Czerwieńskimi za czasów Bolesława Chrobrego, a potem Rusią Czerwoną za czasów królowej Jadwigi. Pierwsze wzmianki o rodzie Komorowskich pochodzą z XIV wieku.

Jego protoplastą miał być rycerz Dymitr Komorowski z Komorowa. Od czasów panowania Władysława III Warneńczyka Komorowscy obecni byli w życiu politycznym Królestwa Węgier, Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Litewskiego, a w wiekach późniejszych Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Komorowscy od 1440 roku władali Spiszem, Liptowem i Orawą. Posiadali też dobra ziemskie w Małopolsce i na Litwie.

Ród ma trzy znane gałęzie: Kasztelańską, Prymasowską i Litewską.

W 1477 roku, w związku ze sprzyjaniem przez Komorowskich Maciejowi Korwinowi, który sprzymierzył się z zakonem krzyżackim przeciwko Polsce, Kazimierz Jagiellończyk podjął przeciwko nim akcję zbrojną. Zniszczono wówczas zamek w Barwałdzie oraz średniowieczny zamek w Żywcu. Wojska królewskie opanowały także zamek w Szaflarach, poprzednio dzierżawiony przez Piotra Komorowskiego. W późniejszym okresie Komorowscy uzyskali przebaczenie królewskie i odzyskali skonfiskowane dobra. Państwo Żywieckie pozostało w rękach rodziny Komorowskich do 1624 roku, przez ok. 150 lat. Zbudowano zamek i kościół parafialny w 1480 r., gdzie znajduje się kaplica Komorowskich. W kościele spoczywają 23 osoby, począwszy od fundatora Piotra Komorowskiego, a skończywszy na Elżbiecie, zmarłej w 1616 roku, córce Mikołaja, który w 1624 r. majątek sprzedał.

Znaczna część rodu

KOMOROWSCY HERBU KORCZAK

Bronisław Komorowski wygrał wybory prezydenckie 4 lipca 2010 roku. Cztery dni później zrezygnował on z urzędu Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, który sprawował od 5 listopada 2007 roku. W dniu 6 sierpnia 2010 roku złożył przysięgę przed Zgromadzeniem Narodowym, stając się piątym z kolei Prezydentem III Rzeczypospolitej po tragicznie zmarłym Lechu Kaczyńskim.

Przedstawiamy naszym czytelnikom dzieje starożytnego polskiego rodu szlacheckiego Komorowskich herbu Korczak, do którego należy obecny Prezydent Rzeczypospolitej.

pozostała w ziemi bełskiej. Prawnuk Dymitra, Kasper Komorowski był pisarzem ziemskim w Bełzie w połowie XVI w., zaś jego wnuk Jan – podczaszym i podkomorzym w Bełzie oraz sędzią grodzkim i podstarościm w Krakowie w XVII w. Stefan był burgrabią w Krakowie i rotmistrzem na dworze królewskim Wazów.

Dalsze pokolenia Komorowskich zamieszkiwały również na Litwie. Jan, jeden z wnuków Stefana, był stolnikiem w Nowogródku na początku XVIII w. Miał on dwie córki i dziewięciu synów. Spośród nich najwyższą godność kościelną osiągnął, urodzony w 1699 r., Adam Ignacy Komorowski, którego August III Sas mianował arcybiskupem gnieźnieńskim i prymasem Polski w latach 1748–1759. Pochowany jest w katedrze Łowickiej.

Wnuk Stefana Komorowskiego, Michał, miał majątek ziemski w Susznie pod Lwowem. Jego syn Jakub, poseł na sejm i generał, adiutant buławy polnej koronnej miał cztery córki i czterech synów. Najstarsza, Gertruda, bardzo piękna, wykształcona w Wiedniu, w wieku lat szesnastu poznała młodego osiemnastoletniego starostę bełskiego Szczęsnego Potockiego. Był on jedynym synem właściciela ogromnej fortuny, wojewody kijowskiego Franciszka

Gertruda z Komorowskich Potocka

Salezego Potockiego. Młodzi zakochali się w sobie, a kiedy okazało się, że Gertruda jest w ciąży, Szczesny bez porozumienia z rodzicami poprosił Komorowskich o jej rękę. Biskup dał dyspensę od zapowiedzi i odbył się szybki ślub 26 grudnia 1770 r. w cerkiewce unickiej.

Rodzice Szczęsnego uważali związek z Gertrudą za straszliwy mezalians. Zmusili syna do podpisania wniosku o rozwód kościelny. Następnie na majątek Komorowskich napadł w nocy oddział Kozaków wysłanych przez Potockich. Gertruda została brutalnie porwana, prawdopodobnie uduszona i po śmierci utopiona w przerebli. Komorowscy jeszcze 2 lata szukali córki wierząc, że żyje. Zagrozili też procesem o napad i porwanie, do którego nie doszło. Szczesny wiedząc, że Gertruda nie żyje, postanowił przede wszystkim ratować dobre imię rodziców i proponował Jakubowi Komorowskiemu majątki ziemskie o astronomicznej wartości miliona złotych polskich w zamian za rezygnację z dalszych dochodzeń.

Tragiczna historia nieszczęsnej Gertrudy była inspiracją poematów „Maria” Antoniego Malczewskiego, „Wacław” Juliusza Słowackiego, dramatów „Córka miecznika”

Primas Adam Ignacy Komorowski

Prezydent Bronisław Komorowski

Konstantego Majeranowskiego, „Dymitr i Maria” Józefa Korzeniowskiego, a także powieści „Gertruda Komorowska” Marii Pomezańskiej i „Starościna bełski” Józefa Ignacego Kraszewskiego.

W tej linii Komorowskich mamy wielu bohaterów wojennych. Prawnuk innego z braci prymasa – Michał Ignacy Komorowski (1803–1845), był porucznikiem ułanów podczas Powstania Listopadowego i odznaczony został złotym orderem Virtuti Militari. Jego prawnuk, Tadeusz Bór-Komorowski (1895–1966) dowódca pułku ułanów w wojnie z bolszewikami, podczas

General Tadeusz Bór-Komorowski

II wojny światowej był generałem dywizji, dowódcą Armii Krajowej (od 1943 r.) i Powstania Warszawskiego. Po wojnie był premierem rządu na uchodźstwie. Później został odznaczony orderem Virtuti Militari.

Z linii Prymasowskiej pochodzi Michał Leon (1875–1950), wybitny przedsiębiorca.

Miał własną stadninę koni i w 1930 r. został prezesem Towarzystwa Zachęty do Hodowli Koni w Polsce, które zakupiło tereny na Służewcu w Warszawie. W ciągu kilku lat wybudował nowoczesny tor wyścigowy i w czerwcu 1939 r. odbyły się tam pierwsze wyścigi.

Mężem jednej z wnuczek Michała Leona – Anny Marii (ur. w 1946 r.), był belgijski hrabia Patryk d’Udeken d’Acos (1936–2008). Ich córka Matylda (ur. w 1973 r.) jest żoną następcy tronu belgijskiego Filipa Leopolda Wettina (ur. 1960 r.) i nosi tytuł księżnej Brabancji. Księżna jest matką czwórki dzieci, ma doktorat z psychologii, mówi w pięciu językach. Natomiast jej małżonek jest potomkiem, w dziesiątym pokoleniu, króla Polski Augusta II Mocnego Wettina.

Inna gałąź rodu Komorowskich – Litewska, znalazła się w Wiłkomierzu, mieście oddalonym 60 km na północ od Wilna. Bartłomiej był tam w XVIII w. podczaszem, a jego syn Franciszek pełnił funkcję strażnika. Córka Bartłomieja Mariancella wyszła w 1759 r. za mąż za Franciszka Piłsudskiego – marszałka Trybunału Litewskiego.

Syn Bartłomieja – Franciszek (1723–1800) – ożenił się z kurlandzką baronówną Franciszką von Lüdingshausen-Wolff, która wniosła w posagu stanowiący ordynację majątek ziemski Kurmen, liczący 15 tys. ha znajdujący się na terenie obecnej Łotwy. Od tego czasu pierworodni Komorowscy byli ordynatami Kurmen, aż do reformy rolnej przeprowadzonej w niepodległej Łotwie w 1922 r.

Z kolei w północno-wschodniej części Litwy Franciszek kupił majątek o powierzchni ok. 2 tys. ha o nazwie Kowaliszki (okręg poniewierski). Znajdował się tam 27-pokojowy dwór zbudowany na początku XVIII w., zburzony pod koniec XX w. Antoni Komorowski (1790–1846), wnuk Franciszka, drugi ordynat na Kurmen, miał syna Piotra (1838–1905), który objął Kowaliszki. Od tego czasu wychowało się w nim kilka pokoleń rodu Komorowskich, a ostatnim urodzonym w Kowaliszkach był ojciec współczesnego nam Bronisława Marii Karola, prezydenta Polski – Zygmunt Leon ur. w 1925 r. (linia Zabiełłowie, Litewska).

Ród Komorowskich spokrewniony był z wieloma rodzinami, takimi jak Zabiełłowie, Dowgiałłowie, Potoccy, Piłsudscy, Woyscy, Wolff, Staszewscy, Borowscy, Zybert-Platerowie.

Przedstawiciele Komorowskich tytułowali się w XV wieku hrabiami na Liptowie i Orawie. Tytuł ten został im nadany w 1469 roku przez króla węgierskiego, Macieja Korwina. Wygaś on po odebraniu Komorowskim ich dóbr na Słowacji, był jednak przez niektórych przedstawicieli

rodziny używany zwyczajowo dla podkreślenia pozycji rodu.

W 1780 roku Jakub Komorowski otrzymał potwierdzenie tytułu szlacheckiego od króla polskiego Stanisława Augusta Poniatowskiego; w 1793 roku Komorowscy otrzymali potwierdzenie tytułu hrabiowskiego w Austrii; w 1803 roku – w Galicji i Lodomerii; w 1824 i 1834 roku – w Królestwie Polskim; w 1844 roku – w Rosji, a w 1894 roku – w Austro-Węgrzech.

Księżna Belgii Matylda

Obecnie przedstawiciele rodu Komorowskich żyją w różnych zakątkach świata i Polski. Utrzymują jednak więzi i co kilka lat spotykają się na Zjazdach Rodzinnych w Żywcu. Jedno takie spotkanie odbyło się w 2010 r. na Litwie. Brał w nich udział Bronisław Maria Karol Komorowski obecny prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Iwona DOWGIAŁŁO-ZAWISZA

Aktorka Maja Komorowska

W dniach 16–17 października 2010 r. w Warszawie w siedzibie Muzeum Niepodległości – dawnym pałacu Przebendowskich i Radziwiłłów odbył się Walny Zjazd Związku Szlachty Polskiej. Brało w nim udział 40 osób.

ZJAZD odbył się w celu dokonania zmian w Statucie Związku. I tak w myśl nowego prawa do ZSzP mogą być przyjmowane żony szlachciców nieszlacheckiego pochodzenia. Powołano także sąd koleżeński. Nowy statut pozwoli ubiegać się o członkostwo w CILANE, międzynarodowej organizacji zrzeszającej szlacheckie organizacje na świecie.

Obrady trwały przez dwa dni. Drugiego dnia w niedzielę delegaci a także członkowie ZSzP. Oddziału Warszawskiego wraz z

KRONIKA SZLACHECKA

rodzinami uczestniczyli we Mszy św. w archikatedrze św. Jana.

Dnia 8 listopada 2010 r. w auli Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej w Krakowie odbyła się sesja naukowa poświęcona historii rodu Rostworowskich, której towarzyszyła wystawa – „Bóg i Ojczyzna – Rostworowscy”. W uroczystości uczestniczyła Pani Norberta Tendera-Mocarska h. Łada – Prezes Krakowskiego Oddziału ZSzP.

Dnia 11 listopada 2010 r. w Narodowe

Święto Niepodległości delegacja Związku Szlachty Polskiej złożyła w imieniu Związku symboliczną wiązanek na Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie.

W dniu 20 listopada 2010 r. w Warszawie z inicjatywy Pana Michała Kwileckiego – członka ZSzP a także Wiceprzewodniczącego Senatu Stowarzyszenia Potomków Sejmu Wielkiego odbyło się spotkanie przedstawicieli władz organizacji o

profilu konserwatywno-ziemiańsko-szlachecko-historycznym. Celem spotkania było bliższe poznanie się przedstawicieli tych organizacji i wybadanie możliwości zacieśnienia wzajemnej współpracy.

W dniu 27 listopada w Białymstoku odbył się koncert galowy na zakończenie X Festiwalu Moniuszkowskiego Podlasia. Patronem medialnym był Związek Szlachty Polskiej

Związek Szlachty Polskiej objął patronat medialny nad konkursem „Sarmatia” im. Karola Levittoux. A także w konferencji <http://www.szlachta.org.pl/pl/zapowiedzi/wirtualna-kultura-prawne-aspekty-rozpowszechniania-tresci-w-cyberprzestrzeni.html>.

Ponadto w Oddziałach odbywają się ciekawe prelekcje czy odczyty z dziedziny genealogii i historii.

Iwona DOWGIAŁŁO-ZAWISZA

Ян Марьян (Ян Петрович) Червинский родился в Янове Подляском.

В 1897 г. он окончил филологический лицей в Седльцах, после чего год учился на математическом факультете Санкт-Петербургского университета. В 1898 г. переехал учиться на механический факультет в созданный Варшавский политехнический институт императора Николая II, который окончил в 1904 г., получив диплом инженера-технолога. Он был участником тайных студенческих обществ борьбы за независимость Польши. В 1905 г. месяц находился в заключении за участие в организации студенческих забастовок.

В 1905–1907 гг. инженер-

ЯН МАРЬЯН ЧЕРВИНСКИЙ

(1878–1962)

конструктор на металлургических предприятиях в Островце Свентокшиском. В 1907–1914 гг. руководил работами по электрификации Варшавы. Редактировал технические журналы.

В 1915–1918 гг. был техническим директором машиностроительного завода «Кубаноль» (сокращение «Kuban Oil» происходит от названия созданного акционерного общества «The Russian Kuban Industrial and Petroleum Company Ltd.»), основанного в Екатеринодаре в 1911 г. на деньги британских нефтепромышленников и предназначенного для изготовления механизмов и машин для глубокого бурения (ныне Краснодарский станкостроительный завод им. Г.М. Седина).

В 1915–1918 гг. председатель Екатеринодарского отделения Польского общества вспомоществования жертвам войны. 26 марта 1917 г. был председателем польского митинга в Екатеринодаре, на котором присутствовало ок. 500 чел. и были избраны представители от поляков в Екатеринодарский гражданский комитет, игравший в тот момент роль главного властного органа Кубанской области.

В 1916 г. проживал в Екатеринодаре по адресу: ул. Борзиковская № 8 (ныне ул. Коммунаров).

В январе 1919 г. вместе с семьёй переехал в Польшу. По согласованию с руководством «Кубаноль» стал директором фабрики бурильных машин Галицийско-Карпатского нефтяного общества в Глиннике Мариампольском, где работал до 1925 г.

В 1926–1932 гг. главный директор Подляского авиазавода в Бялой Подляске. Параллельно занимался общественной и политической деятельностью, в том числе был председателем местного отдела Стрелкового Союза.

В 1930–1935 гг. — сенатор Республики Польша. Избирался по Люблинскому воеводству от Беспартийного блока сотрудничества с правительством. В Сенате руководил

группой комиссий по развитию экономики. С 1933 г. член элитарного Варшавского общественно-политического клуба. В 1935–1938 гг. был помощником сенатора в Люблинском воеводстве.

В связи с экономическим кризисом в Польше и связанным с этим ухудшением состояния Подляского авиазавода, в марте 1932 г. был отозван с поста директора. Вначале проживал в Пулавах, а с 1933 г. — в Люблине, где был советником Торгово-промышленной палаты и председателем отделения Морской и колониальной лиги.

С 1935 по 1950 г. возглавлял работы по электрификации Любешчицны. В 1936–1939 и 1944–1950 гг. директор Люблинского межмуниципального электрификационного союза (с 1948 г. — Энергетическое объединение Люблинского округа). В период немецкой оккупации перестал выполнять функции директора, но остался в фирме и продолжал проводить работы по электрификации. В течение Второй мировой войны жил в Люблине в Десятом районе по ул. Ческой № 6. В его квартире было место конспиративных встреч Армии Крайовой (пока в ноябре 1944 г. сотрудники НКВД не арестовали здесь несколько десятков лиц, сосланных затем вглубь СССР).

В 1950 г. был уволен из Энергетического объединения как идеологически сомнительный деятель, имеющий тёмное прошлое и связи с Армией Крайовой. После этого остаток своей жизни он работал в Воеводском объединении государственных предприятий местной промышленности, выполняя функции старшего инженера мастерской технической документации.

Я.-М. Червинский был дважды награждён Золотым Крестом Заслуги (в 1938 и 1949 гг.). Он умер в Люблине и был похоронен на местном римско-католическом кладбище по ул. Липовая.

Супруга: Мария Уршуля, урожд. Опольская (1889–1965) — в 1915–1918 гг. член комитета Екатеринодар-

ского отделения Польского общества вспомоществования жертвам войны. Сестра Каролины Опольской, супруги Антони Пониковского (премьер-министра Республики Польша в 1918 и 1921–1922 гг., дружившего с Я.-М. Червинским со времён учёбы в филологическом лицее в Седльцах).

Дети (все получили высшее образование):

Мечислав (1912–1935) — студент Львовской политехники. Харцер.

Мария Крыстына (1914–1944) — магистр биологии, солдат-санитарка Армии Крайовой. Погибла в Варшавском восстании 1944 г.

Витольд Болеслав (1917 г.р.) — родился в Екатеринодаре 31 декабря 1916 г. по ст.ст. и крещён 18 ап-

реля 1917 г. в местном костёле, его восприемниками были Эугениуш Ивановский и Янина Опольская. В октябре 1939 г. при попытке пересечь венгерскую границу был арестован сотрудниками НКВД и сослан на 25 лет в Сибирь. Но в 1942 г. вышел из СССР как солдат Польской армии генерала В. Андерса. Обучившись в Великобритании, стал пилотом 318-го разведывательно-истребительного «даньского» дивизиона. После войны поселился в Аргентине.

Янина (1919 г.р.) — по мужу Каршицкая.

Тадеуш (1921–1944) — родился в Глиннике Мариампольском. Студент-электрик Львовской политехники, а также подпольного Варшавского политехнического института. Подпоручник 2-й роты батальона «Килиньский» Армии Крайовой (псевдоним «Пентка»). Погиб в Варшавском восстании 1944 г.

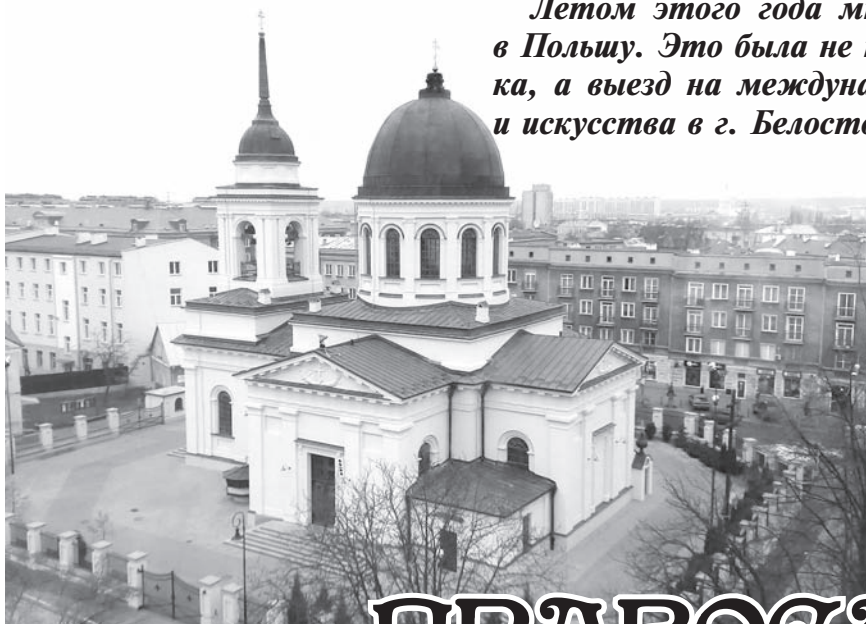
Магдалена (1923–2004) — харцер подпольной организации «Серые шеренги». В замужестве Кравчик.

Войцех (1925 г.р.) — с 1942 г. харцер подпольной организации «Серые шеренги» и подхорунжий отряда Армии Крайовой «Ненастье». В 1944–1946 гг. содержался вместе с солдатами Армии Крайовой в лагере НКВД в Боровичах (Новгородская обл.). Выпускник юридического факультета Вроцлавского университета.

Отец: Пётр Тадеуш Червинский (1844–1902) — инженер-строитель (в том числе из Седльцах), участник Январского восстания 1863 г.

Мать: Мария Наталья, урожд. Вернер (Vernier) (1842–1912) — дочь садовника-ботаника, учителя, публициста и рисовальщика Петра (Пьера Франсуа Дени) Вернера (1803–1890), происходившего из французско-эльзасской семьи, который внёс большой вклад в создание Саксонского сада в Люблине и развитие садово-паркового ансамбля в Пулавах.

Александр СЕЛИЦКИЙ

*Собор Св. Николая
в Белостоке*

Летом этого года мне посчастливилось съездить в Польшу. Это была не просто туристическая поездка, а выезд на международный фестиваль культуры и искусства в г. Белостоке.

денцем, Спасителя, на перекрёстках дорог — кресты поменьше, также ухоженные и украшенные. Запомнилось кладбище, мимо которого возвращались с концерта, — в вечерних сумерках озарённое множеством свечей. А каков белокаменный храм Николая Чудотворца в Белостоке! Мы случайно зашли в него в воскресенье, и попали на венчание. Внутреннее

МОЁ ПРАВОСЛАВНОЙ

ОТ ЭТОГО события у меня остались самые тёплые впечатления. Мне бросилось в глаза, как поменялась природа при въезде в Польшу: широкие поля, дома среди полей сменились узкой дорогой, с вплотную к ней примыкающим лесом, посёлки с домами у самой обочины — всё это производило впечатление маленькой и уютной страны, в которой некуда спешить. События фестиваля, прелести природы, гостеприимство людей — всё это отражалось на нашем восприятии Польши.

В ансамбле «Казачата» я — с его основания. Объездила множество городов в разных странах. Мы неоднократно бывали в Белоруссии, Германии, Польше, Украине и, конечно же, исколесили почти всю нашу огромную Россию. Но, одно дело быть в коллективе в качестве его участника, ребёнка, а другое дело, уже спустя многие годы, получив профессиональное музыкальное образование — прийти сюда же работать. Самое интересное — замечать в себе самой разницу в отношении к окружающему миру. Ведь глазами ребёнка и взрослого человека одну и ту же информацию мы воспринимаем по-разному. Так и в этот, в шестой уже раз, приехав в Польшу, я увидела ещё одну её интересную грань — полноценную жизнь Православной церкви! Ведь все мы знаем, что Польша — католическая страна, но количество православных храмов меня просто поразило.

Мне запомнились множество православных храмов, мимо которых проезжали. Многие из них были необычной формы, современной архитектуры в которой, видимо, выражается особенность православия в Польше. Так, например, замечательный храм в честь Святого Духа в Белостоке. Собор построен в виде языков пламени, что символизирует Святого Духа. Здесь можно вспомнить событие из Деяний Святых Апостолов, когда Святой Дух сошёл на Апостолов в виде языков пламени.

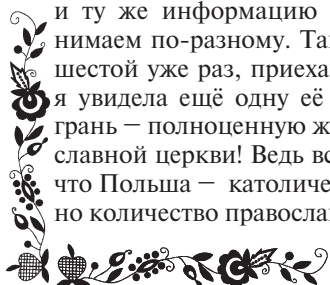
Вдоль дорог у частных домов — деревянные кресты, украшенные цветными ленточками, скульптурные композиции Богородицы с Мла-

богатое убранство, прекрасное пение хора, чудесная вода из источника на территории храма — оставили неизгладимое впечатление.

После фестиваля, перед возвращением из Польши, для всех нас, а в первую очередь в благодарность детям, по инициативе наших руководителей, была проведена экскурсия по уникальному музею икон в городе Супрасль. Там мы узнали, что Супрасльский Благовещенский монастырь, где размещается музей, был основан в 1498 г. воеводой новогрудским и маршалом Великого княжества Литовского Александром Ходкевичем. В новосозданную обитель прибыло большое количество монахов из киевских монастырей. В годы после Второй мировой войны монастырь был разрушен почти до основания, но сейчас мы видим его во всём своём величии. В музее хранятся иконы XVI—XIX веков. Музей спроектирован совершенно необычным образом: проходя в каждую из комнат, где находятся иконы, ты словно попадаешь в другую эпоху — в древнюю Византию. С помощью звуковых и световых эффектов создаётся сильное впечатление: только ты ступаешь в тёмную комнату, как вдруг из ниоткуда раздаётся знаменное пение, заполняя всё пространство, и лучи света медленно переходят с одной иконы на другую, позволяя всмотреться и глубоко пережить всё увиденное. Каждый год сюда приходят паломники общим крестным ходом. Они проходят за шесть дней около полутора сотен километров, неся кресты, которые потом устанавливают около монастырской церкви. Там стоит уже лес крестов.

*Благовещенская церковь
в Супрасльском монастыре*

В каждом храме по пути служатся молебны. День начинается литургией, а заканчивается вечерней службой. Ночуют в домах у местных жителей.

Световые и звуковые эффекты у древних фресок и икон, нателные, наперсные кресты монахов XIII века, множество огромных деревянных крестов за алтарём Благовещенского храма во всём своём величии и красоте не оставили никого равнодушным. Все — и дети, и взрослые — хотели бы побывать там снова.

Сделав небольшой «крюк» от монастыря, мы заехали в маленький

мозаики. В этом же соборе — оригинальное по замыслу паникадило в виде витражного креста — снежинки с изображениями святых. С какой стороны ни посмотреть, всегда виден пропорциональный крест. Красота и убранство этого необычного и одновременно традиционного православного храма вызвала море эмоций, как у детей, так и у взрослых. По благословению настоятеля храма, нам разрешили спеть. И, когда зазвучало «Ой, ты Боже мылосердный», весь храм наполнился необычайной красоты звуками духовного песнопения.

ОТКРЫТИЕ ПОЛЬШИ

Церковь Св. Духа в Белостоке

милый польский городок с певучим названием Гайновка, что в Подляском воеводстве, недалеко от Белостока. С 1982 года Гайновка стала центром фестиваля православной церковной музыки. Уже многие годы он является одним из наиболее известных и престижных форумов церковной музыки в мире.

Но, на мой взгляд, самая большая достопримечательность этого маленького городка — необычный православный храм. Храм Святой Троицы выполнен в стиле православного модерна. Форма здания основывается на сочетании структуры сводов и конусов, с необычной крышей — «рюшечкой». А специфическая колокольня напоминает пасхальное яйцо в разрезе. Внутри храма отсутствует традиционное купольное венчание. Иконостас выполнен в стиле византийской

Но вот подошла к концу наша замечательная поездка. И возвращаясь в Россию, проезжая ещё по территории Польши, мы могли видеть союз двух религий — мирное

Храм Св. Троицы в Гайновке

соседство костёлов и православных храмов.

Православная жизнь в Польше не замирает, кажется, ни на минуту. Приятно было видеть множество велосипедов и автомашин вокруг храмов. Хочется отметить ещё и активность и прихожан и духовенства Польской Православной Церкви. Потому что без их деятельного участия и поддержки немыслимо было бы и проведение подобных мероприятий. Пообщавшись с местными жителями, мы узнали, что в течение года устраиваются различные сборы, встречи молодёжи с людьми старшего поколения. Это, разумеется, очень важно, поскольку молодые люди поддерживают общение с такими же, как и они, верующими, обсуждают проблемы и не ощущают себя потерянными в окружающем их мире. Для внецерковного же человека, ставшего свидетелем подобных собраний, очевиден, по крайней мере, тот факт, что православие — это бурлящая жизнь, это свобода творчества, независимо от того, в какой стране бы это ни происходило.

Мария МАКАРЕНКО

*Покои архимандритов
в Супрасальском монастыре*

Rzymsko-Katolickie Towarzystwo Pomocy Biednym w Jekaterynodarze powstało w 1904 roku i w roku 1906 liczyło 70 osób. Statut Towarzystwa dosłownie kopiował statut wzorcowy, opracowany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz Statut Towarzystwa Pomocy Biednym w Jejsku, zatwierdzony w 1901 roku. Jego pierwszym prezesem (w latach 1904–1906) został proboszcz kościoła w Jekaterynodarze Piotr Gaas, którego następcą został proboszcz Johan Roth (w latach 1906–1915), potem prezesem został członek Sądu Okręgowego w Jekaterynodarze Jan Venordin. Wiceprezesem przez czas dłuższy był jeden z najbardziej czynnych działaczy wspólnoty katolickiej Jekaterynodaru – wiceprezes Sądu Okręgowego w Jekaterynodarze Jakub Mordmillowicz (zm. 1916 r.). W roku 1905 przy Towarzystwie otwarto bibliotekę-czytelnię, kierowniczką której została Justyna Reutt. Statut biblioteki-czytelni został sporządzony według wzoru statutu biblioteki przy Parafialnym Towarzystwie Dobroczynności w Rostowie nad Donem. Towarzystwo w Jekaterynodarze udzielało pomocy finansowej dla niezamożnych współwyznawców, urządzało wieczorki na cele dobroczynne, Bożonarodzeniowe uroczystości choinkowe, stoły Wielkanocne dla biednych, nieodpłatne prelekcje niedzielne, zorganizowało bezpłatną pomoc lekarską, założyło przytułek dla starców, internat dla dzieci itp. Różnorodna działalność Towarzystwa stanowiła w mieście wzorec dla organizacji narodowo-wyznaniowych w zakresie niesienia pomocy dla potrzebujących. Działalność Towarzystwa zawsze cechowana była polskością: odtwarzano spektakle w języku polskim, utrzymywano łączność z polskimi ośrodkami religijnymi w Warszawie, Wilnie, Lublinie i in. Jest charakterystyczne, że w prasie lokalnej oraz w niektórych dokumentach płatniczych wieczorki dobroczynne Towarzystwa mianowano jako „polskie bale lub polskie wieczorki”, zaś Towarzystwo – jako „Polskie Towarzystwo Dobroczynności”.

KOLONIA POLSKA W EKATERYNODARZE

Polskie Centrum Narodowo-Kulturalne „Jedność” od lat pieczołowicie gromadzi wiadomości o życiu i działalności Polaków na Kubaniu. W związku z tym każdy nowy zdobyty szczegół stanowi dla nas bezcenną informację.

Niedawno, dzięki uprzejmości pana Stanisława Kozłowa-Strucińskiego, stała się nam znana publikacja niegdyś popularnego warszawskiego „Tygodnika Ilustrowanego” (nr 48 z 1906 roku), poświęcona Polonii z naszego miasta. Niezwykle cenne są cztery zdjęcia fotograficzne, z których przypatrują się nam Polacy sprzed 100 (!) lat i które pozwalają nam ujrzeć nieistniejące już podwórkę kościelne z gmachem szkoły polskiej.

Obok zamieszczamy podobiznę strony „Tygodnika Ilustrowanego”, zaś poniżej odtwarzamy tekst tej publikacji.

JAKO dopełnienie wiadomości, podanych już w naszym piśmie o kolonii polskiej w Ekaterynodarze, podajemy poniższe informacje, zaczerpnięte u źródła.

Okazuje się z nich, że, chociaż niepodobna ściśle obliczyć ilości zamieszkałych tam Polaków, to jednak wiadomo, że spowiadających się osób liczy tamtejsza kolonia polska 2000. Parafię katolicką miejscową składają Ormianie, Czesi, Niemcy, Litwini i Polacy, których ilość jest przeważająca.

Na ogół powiedzieć można, że warunki bytu kolonii zmieniają się na coraz bardziej lepsze. Staraniem Polaków wymurowano obszerny kościół, skromny, lecz estetyczny. Obok stanęła kamienica, mieszcząca szkołę na dole, probostwo na piętrze. Domek stary zajęto pod bibliotekę. Na podwórzu i dokoła kościoła założono ogródek. Parę domków w dawnej posesji odrestaurowano. Obecnie kolonia nosi się z myślą urządzenia w jednym z nich przytułku dla starców i kalek, w drugim – internat dla młodzieży, rozrzuconej po różnych zakładach naukowych.

Drugi rok istnieje już w Ekaterynodarze Towarzystwo Dobroczynności, którego działalność, z powodu ograniczonych środków, nie może jeszcze być wielka. Kapitalik zakładowy powstał z ofiary jednostki.

Niezbyt szybko rozwija się otwarta przed rokiem biblioteka-czytelnia, zawierająca koło tysiąca tomów, przeważnie beletrystyki oraz nieco historii. Przysporzyła ona kłopotów: nie opłaca się nawet lokal. Pomimo to uważana jest za zło konieczne; o zwinięciu nie ma mowy.

Ale za to chór amatorski śpiewaków kościelnych pod dyrekcją muzyka z konserwatorium warszawskiego rozbrzmiał podczas ostatnich Świąt Bożego Narodzenia takimi kolendami, że choć chwilowo zapomniało się o obczyźnie, jednocząc się swojskimi nuty z życiem ojczystym.

Szkoła mieszana parafialna o kursie trzyletnim z wykładowym językiem polskim przyjmuje dziatwę sześcioletnią, by ją utwierdzić w wierze i mowie ojczystej, w obyczajach ojczystych, a zarazem przygotować bądź do życia praktycznego, bądź do szkół rządowych w okresie szkolnym. Ubogą dziatwę kształci ona bezpłatnie, a jej jest połowa. Szkoła niedzielna bezpłatna uczy języka polskiego, począwszy od analfabetów, kończąc na młodzieży szkolnej i rzemieślniczej. Uczą one przeszło sto uczniów.

Ryciny nasze przedstawiają właśnie chwilę podczas przerwanej lekcji śpiewu w szkole parafialnej. Dzieci, zgrupowane koło harmonium, zdają się mieć jeszcze na ustach „Kiedy ranne wstają zorze”, „Kto się w opiekę” i t. p.; obok widzimy starannie utrzymane podwórze do gier dzieciennych. Inna wreszcie fotografia wyobraża młodzież polską tamtejszą ze sztandarem na majówce w pięknej miejscowości nad Kubaniem.

Widać z powyższych faktów, że w Ekaterynodarze robi się co się może. Ludzie dobrej woli obłożyli siebie podatkami i pracują dla wspólnego dobra.

META

1061

SZKOŁA POLSKA W EKATERYNODARZE.

stopniowe wywłaszczenie ponad 15 włók ziemi i domagać się będziemy postępowego podatku. Ogólnie zaś stoimy blisko programu *Zorzy* warszawskiej.

— Jakiego zaś *Sieba* doznała przyjęcia wśród włościan?

— Bardzo życzliwego, lubo nie brak i krytyków. Sądzą jednak, że utrzymamy się. Potrzeba nam wszystkiego 2 tysięcy prenumeratów, aby pokryć koszty. Przedpłata tania, wynosi 1 rb. 70 kop. rocznie już łącznie z przesyłką, chyba więc dostateczną liczbę odbiorców znaleźliśmy. W okolicy *Sieba* rozchodzi się o oblicie. W dalszych stronach, być może, nie słyszano nawet jeszcze o naszym piśmie.

Istotnie, *Sieba* rozpoczęła pracę bez reklamy, w kraju jeszcze głucho o niej, nie wszyscy nawet dziennikarze i literaci w Warszawie wiedzą o tem, że w radzyńskim powiecie wyrósł nam nowy, oryginalny, niezwykły kolega prasowy.

ST. GR.

Kolonja polska w Ekaterynodarze.

Jako dopełnienie wiadomości, podanych już w naszym piśmie o kolonii polskiej w Ekaterynodarze, podajemy poniższe informacje, zaczerpnięte u źródła.

GRUPA KOLONII POLSKIEJ W EKATERYNODARZE.

Okazuje się z nich, że, chociaż niepodobna ściśle obliczyć ilości zamieszkujących tam Polaków, to jednak wiadomo, że spowiadających się osób liczy tamtejsza kolonia polska 2000. Parafię katolicką miejscową składają Ormianie, Czesi, Niemcy, Litwini i Polacy, których ilość jest przeważająca.

Naogół powiedzieć można, że warunki bytu kolonii zmieniają się coraz bardziej na lepsze. Staraniem Polaków wymurowano obszerny kościół, skromny, lecz estetyczny. Obok stała kamienica, mieszcząca szkołę na dole, probostwo na piętrze. Domek stary zajęto pod bibliotekę. Na podwórzu i dokoła kościoła założono ogródek. Parę domków w dawnej posesyi odrestaurowano. Obecnie kolonia nosi się z myślą urządzenia w jednym z nich przytuliska dla starców i kalek, w drugim — internatu dla młodzieży, rozrzuconej po różnych zakładach naukowych.

Drugi rok istnieje już w Ekaterynodarze Towarzystwo Dobroczynności, którego działalność, z powodu ograniczonych środków, nie może jeszcze być wielką. Kapitalik zakładowy powstał z ofiary jednostki.

Niezbyt szybko rozwija się otwarta przed rokiem biblioteka — czytelnia, zawierająca koło tysiąca tomów, przeważnie beletrystyki oraz nieco historii. Przysporzyła ona kłopotów: nie opłaca się nawet lokal. Pomimo to uważana jest za zło konieczne; o zwinięciu niema mowy.

Ale za to chór amatorski śpiewaków kościelnych pod dyktando muzyka z konserwatorium warszawskiego rezbrzmiał podczas ostatnich Świąt Bożego Narodzenia takimi kolendami, że choć chwilowo zapominało się o obczyźnie, jednocześnie się swojskimi nuty z zyciem ojczystem.

Szkola mieszana parafialna o kursie trzyletnim z wykładowym językiem polskim przyjmuje działkę sześciolletnią, by ją utwierdzić w wierze i mowie ojczystej, w obyczajach ojczystych, a zarazem przygotować bądź do życia praktycznego, bądź do szkół rządowych w okresie szkolnym. Ubo-

gą działkę kształci ona bezpłatnie, a tej jest połowa. Szkoła niedzielna bezpłatna uczy języka polskiego, począwszy od analfabetów, kończąc na młodzieży szkolnej i rzemieślniczej. Liczą one przeszło stu uczniów.

Ryciny nasze przedstawiają właśnie chwilę podczas przerwanej lekcji śpiewu w szkole parafialnej. Dzieci, zgrupowane koło harmonium, zdają się mieć jeszcze na ustach „Kiedy ranne wstają zorze”, „Kto się

DZIECI POLSKIE W EKATERYNODARZE.

w opiekę* i t. p.; obok widzimy starannie utrzymane podwórko do gier dzieciennych, inna wreszcie fotografia wyobraża młodzież polską tamtejszą ze sztandarem na majówce w pięknej miejscowości nad Kubaniem.

Widać z powyższych faktów, że w Ekaterynodarze robi się, co się może. Ludzie dobrej woli obłożyli siebie podatkami i pracują dla wspólnego dobra.

META.

Z HUMORU.

Z MOICH BAJEK.

— Ze zamknięty w skorupie niewygodnie siedział, Zalowała mysz zółwia, ten jej odpowiedział:

— Furdal! W Polsce wygodę dawno dyabli wzięli, Nie wierzysz? Zajrz na Pawiak lub do Cytadeli.

NOWA DROGA.

— Nie wiesz pan, którędy idą listy z Petersburga do Warszawy?

— To zależy od rodzaju, prywatne idą przez Wilno, Białystok, rządowe zaś, dotyczące ulg dla Polski, przez Berlin.

JEST POWÓD.

— Czego ci Prusacy tak się upierają w Poznaniu przy nauce religii w języku niemieckim? Nie wie pan przypadkiem?

— Widzi pan, to naród ogromnie handlowy, wydrukowali kilkanaście tysięcy katechizmów niemieckich i broją się pewnie, że im się ten cały zapas na składzie zostanie.

TEN MA NIEZŁĄ RADE.

— Czy to się u nas nigdy nie uspokoi?

— Dlaczego nie ma się uspokoić? Niech tylko policja wybijie wszystkich bandytów, a bandyci wszystkich policję, zaraz będzie cicho.

NOWE PRZYSŁOWIE.

— Stworzyłem nowe przysłowie: „Iż, jak Bilow.*

— Skąd ci to przyszło?

— A bo ten jegomość powiedział w parlamencie, że rząd niemiecki nie wtrąca się nic w sprawy Królestwa Polskiego.

WYMAGANIA CAŁKIEM NOWOCZESNE.

— Patrz, wyszedł z druku nowy rozkład jazdy, zimowy.

— Kiedy niekompletny.

— A czegoż tu brak?

— Wskazówek, w którym miejscu będą napady. Powinny być narysowane bombki przy właściwych stacjach.

Wuabco.

I FESTIWAL ZESPOŁÓW POLONIJNYCH

POŁUDNIOWEJ ROSJI

ПОЛЬСКИЕ ВЕДОМОСТИ, Краснодар, 2010, № 4 (29)

I FESTIWAL ZESPOŁÓW POLONIJNYCH POŁUDNIOWEJ ROSJI

Fiat-125p

«Nasze Kalendarium» (Wiadomości Polskie, nr 4 z 2007 r.) przypomniało o czterdziestej rocznicy uruchomienia produkcji „Fiata-125p” przez Warszawską Fabrykę Samochodów Osobowych na Żeraniu (FSO).

Wskresiliam w pamięci osobiste przeżycie, związane właśnie z tym samochodem.

Pewnego razu zastałam wszystkich w stanie zaniepokojenia i o przygnębionym nastroju. Pan Majewski był zdenerwowany. Pani Basia-starsza gorączkowo przeglądała swoje papiery przygadując przy tym: „Mam tak wymagającego szefa! Nie powinienem popełnić żadnych nieścisłości”. Niewzruszoną pozostawała sama tylko pani Basia-młodsza. Pan Jerzy był nieobecny. Dowiedziałam się, że w przededniu w trakcie reperacji wozu zranił sobie rękę. Obecnie rana zaogniła się, ręka zaś obrzękła. Miał już problemy nie tylko z prowadzeniem wozu, a nawet z każdą inną czynnością. Tej nocy z powodu silnego bólu nie potrafił zasnąć. Nie spali również inni – podawali mu środki znieczulające, pan Majewski telefonował do Warszawy i do ambasady. Nadeszło rozporządzenie o przygotowywaniu się do odjazdu, gdyż bez pana Jerzego nikt tu nic nie miał do roboty. Żona pana Jerzego, adiunkt w klinice, również była zaniepokojona i żądała jak najrychlejszego powrotu... Wypadało zamykać wystawę przedwcześnie, mimo, że sprawy toczyły się pomyślnie...

Jana MATIWIECKA

ПОЛЬСКИЕ ВЕДОМОСТИ, Краснояр, 2010, № 4 (29)

POLSKIE SPOTKANIA - ABSOLUTNIE REALNE ZDARZENIA „POLSKI FIAT”

BAKU, listopad 1970 roku. Na Bulwarze Nadmorskim odbywa się wystawa „Polskiego Fiata”. Sukces oszałamiający, tłumy ludzi. W Baku, w tamtych czasach samochodów produkcji zagranicznej można było ujrzeć wyłącznie chyba u konsula irańskiego. Więc „Fiat” z polskim proporczykiem błyskawicznie stał się rozpoznawalnym i popularnym. Kierownikiem wystawy i całej delegacji był pan Jan Majewski, zaś głównym inżynierem – pan Jerzy. Sprawy umów ekonomicznych były w gestii dwu miłych pań: Basi-starszej – Barbary Tkaczyk, oraz Basi-młodszej – Barbary Krekory. Obecni byli również inżynierowie z FSO i z Zakładów „Ursus”. Samochodem pieczołowicie się opiekował i naprawiał go pan Jerzy. On również przedstawiał auto gościom wystawy i demonstrował jego zalety techniczne. Prowadził wóz osobiście. Wszyscy inni jeździli mikrobusem „Nysa”. W szklanym przytulnym pawilonie, gdzie rozlokowano delegację, i przed którym ustawiono „Fiata”, była wspólna sala gościnna z długim stołem, krzesłami i fotelami. Przepierzenie oddzielało od niej „żeńską połowę”. Tam krzątały się obie panie Basie, przyrządzając kanapki i napełniając naczynia herbatą, kawą oraz

niezrównanym „Wawelem” – miodowym koniakiem. Dziś mało kto pamięta ten pyszny polski trunek. Wszystkich gości witano serdecznie i częstowano „Wawelem”.

Zaradny, przedsiębiorczy i rzutki pan Jerzy – przedstawiciel handlowy w ZSRR, świetnie się orientował w każdej sprawie, w odpowiednim momencie udzielał niezbędnych wskazówek organizacyjnych i działalność wystawy przebiegała w sposób nie tylko pomyślny i zharmonizowany, lecz również spokojny – w atmosferze ciepłej i przyjaznej. Nie zabrakło czasu nawet na pogaduszki, kiedy panowie inżynierowie opowiadali pełne wdzięku polskie dowcipy. Przed zakończeniem wystawy do Baku przyjechał słynny zespół „Czerwone Gitary”. Sukces, odniesiony przez grupę, był imponujący! Sami oni potwierdzali, że tak serdecznego i emocjonalnego przyjęcia przez publiczność nigdzie jeszcze nie spotykali! Oczywiście, że spotkanie rodaków odbyło się w pawilonie wystawowym i zostało radośnie oblane „Wawelem”. Ciepła pogodna jesień. Morze. Bulwar. Zalany przez światła Baku. Kolorowe fontanny... I wszędzie muzyka! Mam nadzieję, że wszyscy zachowali w pamięci to wspaniałe miasto. Ja również, ma się rozumieć, pamiętam każdego z was...

W tej chwili wkroczył pan Jerzy z zabandażowaną ręką. Uprosiłam go o zdjęcie opatrunku z ręki i oceniłam jej stan jako zagrażający. Nie tylko do Warszawy, a nawet do Moskwy nie potrafi dojechać...

– A więc razem z panem Jerzym niezwłocznie udajemy się do chirurga, i tam załatwimy te nasze sprawy. I nie będzie potrzeby wracać przedwcześnie! Baku to nie tylko ogromne, lecz stołeczne miasto! Zatem nie ma tu problemu z uzyskaniem wykwalifikowanej pomocy lekarskiej!

Pan Majewski zaaprobował moje racje. Wsiadliśmy do „Fiata” i najkrótszą drogą podążyliśmy do mojej przychodni w dzielnicy Narymanowskiej. Pan Jerzy prowadził auto za pomocą jednej tylko ręki. Podczas jazdy rozbawiłam go propozycją skrócić czas jazdy przez ignorowanie znaków drogowych, gdyż w Baku gościom wszystko jest dozwolone!

Chirurg, uśmiechnięty Ormianin, po zbadaniu ręki oświadczył: „Wypadek jest poważny. Będziemy odrzucać!” Wyglądało na to, że cieszy się z możliwości pogadać z gościem z Polski, pożartować i pośmiać się. Wybiegłam na korytarz, żeby nie asystować męczarni pana Jerzego...

(Dokończenie
na str. 20-21)

Jana MATIWIECKA

POLSKIE SPOTKANIA - ABSOLUTNIE REALNE ZDARZENIA

„POLSKI FIAT”

(Dokończenie. Początek na str. 19)

Wyszedł on zaczerwieniony z podniecenia, a przez zakłopotanie i przejęcie próbował poruszać zabandażowaną ręką. Bólu już nie odczuwał. Zapytałam ze współczuciem: „Czy chociażby pół ręki pozostawiono?” Pan Jerzy z ulgą roześmiał się: „Wszystko w porządku! Zaprosiłem lekarza na wystawę – pozostajemy w Baku”.

Wracaliśmy bez pośpiechu po centralnych ulicach. Bakijczycy na widok „Fiata” z polskim proporczykiem witali nas przez emocjonalne machanie rękami.

- Czesław, nie będzie mnie przez tydzień – goście z Polski. Będę zajęta.
- Przez goście? A mnie nie zapraszasz?
- Nie, muszę być sama.
- Dobra. Za tydzień zatelefonuj...

Schodzimy przez Nagornyj Park w kierunku bulwaru. Pochłaniają mnie własne myśli i prawie wcale go nie słyszę. Jutro będę rozkoszowała się brzmieniem polskiej mowy, dostanę wiadomości z Warszawy – niczym odwiedzę swój dom!.. Będzie to małe święto w moim przepełnionym do reszty życiu! W myślach odczytuję ostatnie listy, słyszę głosy bliskich mi osób i uśmiecham się: Adam tęskni, Ewa pyta się o mój urlop, Wojtek przysłał podobiznę „dla miłej Janki”. Matka przypomina o zbliżającym się Bożym Narodzeniu i pisze: „Chcemy widzieć Cię w rodzinnym gronie”. A pani Regina zazdrości, że w Baku jest morze, na bulwarze zielenią się palmy i kwitną róże. W Polsce jest już zimno i oni wszyscy chorują na grype.

– Jana, gdzie się w myślach unosisz? Mówię ci, że się wkrótce przeniesiemy do Kijowa. Czeka na nas nowe życie, i masz się do tego przygotować. Jestem zaproszony do Instytutu Cybernetyki i Maszyn Matematycznych. Będę prowadził działalność naukową. Czy nie jesteś w humorze? Chcesz aby cię rozweselił? Czy wierzysz, że język ukraiński jest podobny do francuskiego? Więc posłuchaj: „Pip sil tre, pan tela pase”. Nie zrozumiałaś? „Pop sól trze, pan cielęcia pasie”!

On się śmieje, całuje mnie i mówi, że jestem jego polską wiedźmą, dlatego iż mam zielone oczy, którym nie można dawać wiary...

– Kocham

cię niczym Romeo Julię... Lecz przeczuwam, że zajdzie pomiędzy nami coś okropnego... Czy nie odczuwasz tego? W takim razie przysięgnij, że mnie kochasz i zawsze będziesz mnie pamiętała...

Przysięgam raczej dla jego uspokojenia, gdyż już nie mam wątpliwości, że przecucia go nie mylą, że jestem w jego życiu zjawą, która wkrótce zniknie, pozostawiając po sobie niewypowiedziany ból...

Zatem wróciliśmy z panem Jerzym od lekarza... Stałam w środku, będąc zaabsorbowana ogólną uwagą. Nagle wszyscy obecni skierowali swój wzrok ku wejściu. Również się obróciłam – do pawilonu wkraczał Czesław. Poszłam mu naprzeciw.

– Przecież prosiłam, żebyś nie przychodził!

– Chciałem po prostu ujrzyć, w jaki sposób moja narieczona spędza swój wolny czas – gdyż pół miasta widziało już cię w „Polskim Fiacie”...

– Ujrzałeś? W takim razie bardzo cię proszę – odejdz!

Do nas dołączył pan Majewski:

– Jana, czy jeszcze go do nas nie zaprosiłaś? W takim razie prawem pana domu ja to robię – niech wchodzi, a ty dołącz do pań Baś.

Mężczyźni otoczyli Czesława, a kiedy

pani Basia-młodsza wyniosła „Wawel”, potoczyła się ożywiona rozmowa. Pan Majewski natychmiast zapytał:

– Słyszałem, że ona jest twoją narzeczoną – opowiedz nam o tym, oraz również o sobie. To jest bardzo ciekawe...

Pani Basia wróciła, zamknęła za sobą drzwi i cicho powiedziała: „Nie złość się, Jana. Pan Majewski wie, co robi. Po prostu wygląda na to, że nie kochasz Czesława”... Zaś pani Basia-starsza rozplakała się: „Gdyby moja córka mieszkała tak daleko, ja bym nie wytrzymała. Musisz ufać panu Majewskiemu. To mądry człowiek”.

Wreszcie pan Majewski zawołał na mnie. Wszyscy, nie wyłączając pana Majewskiego, z zachwytem patrzyli na Czesława. Czesław, już zamierzając nas opuścić, zwrócił się do mnie:

- Jana, czy idziesz ze mną?
- Nie, pozostaję tutaj!
- Dobra. Wieczorem będę czekał na ciebie.

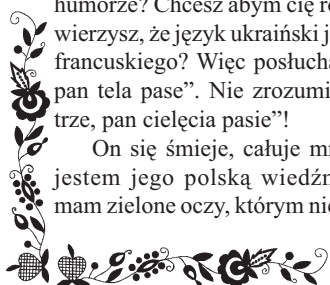
Mężczyźni po przyjacielsku odprowadzili Czesława. Pan Majewski wtenczas zaproponował mi porozmawiać w jego miniaturowym gabinecie, usytuowanym blisko wejścia, przy którym bez przerwy siedział ochroniarz, nieustannie pilnujący „Fiata”.

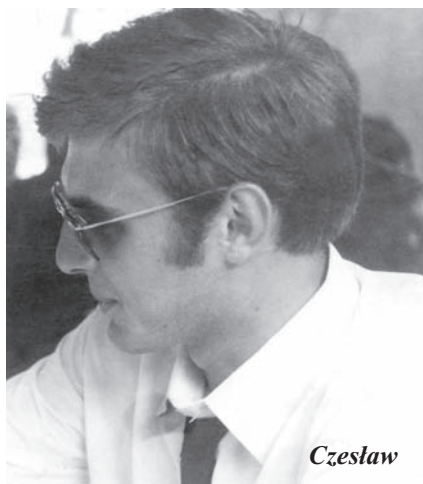
– Wszystko zrozumiałem. Nie chciałaś go ujawniać, lecz się zjawił nieproszony... Więc wysłuchaj mnie i zrób co ci powiem. To wspaniały chłopak i ma świetne perspektywy! Oraz jest w tobie zakochany – wobec tego musisz pójść za niego za mąż! Innego takiego w swoim życiu już nie spotkasz – to ja ci mówię. I póki ja pracuję – możesz nie marzyć o polskiej wizie bez niego.

Już nieco złagodzonej tonem dorzucił: „No i co cię niepokoi? Przywieziesz go do Polski, nauczysz mowy. Wszystko będzie w porządku!”

Próbowałam oponować, że to niweczy moje plany, że jestem rozmiłowana w Baku i Polsce, że mam dopiero 19 lat i w ogóle nie żyję sobie zamażpójscia.

– Kiedy pobraliśmy się z Basią – byliśmy osiemnastolatkami. Córka jest już w wieku dojrzałym i mieszka osobno. Natomiast my z Basią wciąż się wzajemnie kochamy. Już się za nią stęskniłem i marzę o jak najszybszym powrocie do domu. U ciebie również wszystko dobrze się ułoży, uwierz mi. Wysławialiśmy się po polsku bardzo

Czesław

żywo i głośno i wcale nie krępowała nas obecność za przepierzeniem obu pań Baś. Kiedy powróciłam do nich, pani Krekora powiedziała: „Jana, jeżeli go nie kochasz, to nie słuchaj pana Majewskiego. To jest twoje życie – zatem decyzja należy do ciebie!” Po chwili dodała: „Administracja Baku zaprosiła nas wszystkich do restauracji na uroczystą kolację. Czy pójdziesz razem z nami? Odpoczniesz tam, odzyskasz pogodę ducha po dzisiejszych przeżyciach”.

– Ja bym z największą chęcią, lecz wieczorem na mnie będzie czekał Czesław... – Po pewnych wahaniach przyjąłem jednak propozycję, gdyż z Czesławem jeszcze się nie raz spotkam, zaś Polacy wkrótce odjadą.

Pan Jerzy zaproponował paniom jechać z nim „Fiatem”, natomiast wszyscy inni mieli docierać do celu mikrobusem „Nysa”. Lecz „Fiat” uporczywie nie dawał się uruchomić! Wtedy pan Jerzy zdecydował, że wszyscy jadą „Nysą”, i czekają na niego przy wejściu do restauracji. Postanowił, że jednak spróbuje usunąć usterkę, zaś w razie niepowodzenia – skorzysta z taksówki.

Kiedy pan Jerzy zajeżdżał przed restaurację, to pogadał o czymś najpierw z panem Majewskim, zaś później na uboczu z obiema paniami Basiami. Panie Basie podeszły do mnie, i usłyszałam, że dla mnie najlepiej byłoby, zamiast pójścia z nimi do lokalu, spotkać się z Czesławem. Pan Jerzy zawiezie mnie „Fiatem” i w drodze objaśni powstałą sytuację.

Szybko jedziemy po zalanych przez wieczorowe światła ulicach Baku. Już widzę tę samą kawiarnię naprzeciwko Politechniki, gdzie się śmiałam do rozpuku podczas pierwszej randki z Czesławem. A oto on – stoi na tym samym miejscu i czeka na mnie. Nie chciałam, żeby Czesław widział, że przyjechałam „Fiatem”, więc poprosiłam pana Jerzego zatrzymać auto...

Przejdę się trochę na piechotę, przekroczę jezdnię, podejść do Czesława i on znów się zdziwi – skąd się wzięłam... Później odwrócę go plecami do drogi, by pan Jerzy mógł odjechać niepostrzeżenie. Ma się

rozumieć, że mógłby wyruszyć natychmiast, lecz chciał się upewnić, czy wszystko jest w porządku, bo w razie niepowodzenia potrafiłby zabrać mnie z powrotem. Gdyby wszystko ułożyło się pomyślnie, nam z Czesławem zaproponowano jutrzejszą przejażdżkę „Fiatem” po ulicach miasta.

Odchodzę, zaś pan Jerzy obserwuje z auta jak podeszłam do Czesława, objęłam go, odwróciłam plecami do jezdni i machnęłam ręką. Biały „Fiat” zawraca i znika.

Czesław patrzy na mnie ze zdumieniem: „Skąd się pani wzięła? Według moich informacji powinna pani być obecna w restauracji...” Wygląda na to, że naprawdę nie wierzy swoim oczom.

– Przepraszam, że jak zawsze trochę się spóźniłam.

– Odwiedziłem pawilon i się dowiedziałem od ochroniarza, żeś razem ze wszystkimi pojechała do restauracji.

– A skąd ochroniarz mógł wiedzieć gdzie pojechałam? – Już się orientuję o co mnie zapyta i uprzedzam go. – Pan Majewski na jutro zaprasza nas z tobą na przejażdżkę „Fiatem” po mieście. Bardzo wszystkim przypadłeś do serca...

– Dziękuję! Czy to jest wszystko, co chciałaś mi powiedzieć?

Wzdycham i myślę, że dzień dzisiejszy był tak treściwy, i że Czesław nigdy się nie dowie jak wszystko wyglądało naprawdę...

Stało się tak, że silnik „Fiata” nie zapalił, i wszyscy musieli jechać „Nysą”. Ochroniarz doszedł do wniosku, że porzuciliśmy uszkodzony wóz i nie zwrócił uwagi na to, że pan Jerzy, po odprowadzeniu nas, wrócił...

Już ściemniało, kiedy pan Jerzy zauważył Czesława, który podeszedł do pawilonu i zadzwonił. Pojawił się ochroniarz i oświadczył mu, że razem ze wszystkimi pojechałam do restauracji, oraz zaczął szczegółowo przekazywać mu treść mojej rozmowy z panem Majewskim. Pan Jerzy, zaskoczony przez tak drobiazgowy wyznaczenie, przykucał za samochodem.

Ochroniarz dorzucił, że jego zdaniem wszystkie Polki są ładacznice i sprzedajne.

– Czy ci swoich brakuje? Przecież z ciebie taki fajny chłopak, każdą możesz sobie pozyskać, lecz wybrałaś tę Polkę i uwijasz się za nią... A ona cię ani wspomina. A nawet, jeśli zostanie twoją żoną, to niebawem rzuci i zbiegnie do swoich... Wszystkie są podobne... Tutaj i bez ciebie świetnie się czuje. Czy zauważyłaś jej niezadowolone z twojej dzisiejszej wizyty? Słyszałem osobiście jak ona powiedziała Majewskiemu, że ciebie nie kocha. I w ogóle mówili o kimś w Warszawie... Zapytaj się jej, niech ci opowie... Dziś na nią nie czekaj, ona nie przyjdzie – prawdę ci mówię. Najlepiej byś ją rzucił – z naszymi miałbyś mniej problemów...

Pan Jerzy połapał się, że nasz ochroniarz jest funkcjonariuszem KGB, i wszystkie

rozmowy w pawilonie są podsłuchiwane... Czesław, odchodząc, pożegnał się i powiedział, że mi wierzy i będzie dziś na mnie czekał. Ochroniarz uśmiechnął się: „Zobaczymy, jak to będzie...” Po ich rozstaniu się samochód dał się łatwo uruchomić i pan Jerzy cicho odjechał od pawilonu.

Po tej relacji pan Majewski postanowił, że nie powinien iść do lokalu. To pomoże nie tylko uniknąć kłótni z Czesławem, lecz podważy słowa ochroniarza. W tym celu on polecił niezwłocznie dowieźć mnie „Fiatem” na miejsce randki. W drodze pan Jerzy zauważył: „Widzisz, Jano, dziś udzieliłaś pomocy mi i tego samego dnia zdążyłem dopomóc tobie...”

– Nie, Jerzy, to nie było twoją zasługą – samochód się zepsuł!

Następnego dnia wszelkie istotne rozmowy prowadzono już nie w pawilonie, lecz na bulwarze. Zjawiłam się razem z Czesławem, bez cienia emocji minęłam ochroniarza, ostentacyjnie go nie zauważając, i ku przyjemności Czesława odjechałam „Fiatem” na przejażdżkę po mieście. Na pożegnanie uśmiechnęliśmy się z panem Jerzym i on westchnął: „Kłeska są te nasze dziewczyny...”

W lecie następnego 1971 roku w sklepie jubilerskim kupiłam sobie oryginalny egipski pierścionek. Nagle ktoś dotknął mego ramienia. Obróciłam się – przede mną stał ten sam „ochroniarz”. On się uśmiechnął, wziął mnie pod rękę, i wyszliśmy na ulicę. Widocznie sądził, że jego rozmowa z Czesławem miała jakieś fatalne następstwa i na pewno nas rozłączyła.

– A pani mi się spodobała. Może zajrzymy do mnie? Pogadamy... – i wskazała ręką na lewo, w kierunku gmachu KGB. Ale zwróciłam jego wzrok w prawo, na wejście do metra, i powiedziałam: „Mamy różne drogi...”

– W takim razie żegnam panią...

Rysunki autorki

F RÉDÉRIC Nepelet Cambue mieszkał w Górnej Wolcie. Obecnie kraj ten nazywa się Burkina Faso, co znaczy Kraj Ludzi Czcigodnych. Zresztą nie jest to naprawdę ważne.

Cambue był taki sobie. Zdolny obdarować dzieciarnię cukierkami za ostatnie pieniądze i tuż po tym bez litości kopnąć bezdomnego kotka, wypłynąć podczas sztormu na swoim wątłym stateczku na ocean z nadzieją uratować ludzi ze swojej wsi, którzy znaleźli się w tarapatkach oraz nie pożyczyć swojego wysłużonego motoru dla sprowadzenia do konającego sąsiada lekarza z miasta.

W pracy Cambue też był ni taki ni owaki. Czasami udawało mu się pomyślnie trudnić łowieniem ryb na swoim nieużytecznym wraku, zaś niekiedy z podatnego piaskowca, skorupy kokosowej oraz skóry antylopy wytwarzał niezgorsze wyroby. Nawet dość zręcznie kopiował posążki Dogonów, co, jak wiadomo, wcale nie jest takie proste. Jednak wszystko to robił zależnie od humoru i na łapu capu.

Okres deszczowy już minął. Ustaliła się łagodna i bezwietrzna pogoda. Cambue leżał w cieniu palmy i napawał się rozkoszą, pokrzykując niekiedy na małżonkę, zahukaną Cambue, która od rana tłukła sorgo w kamiennym młynku.

Nagle przypomniał sobie dzisiejszy sen. Przysnił mu się nieboszczyk dziadek Alidza. Dziadek był właśnie takim, jakim zachowała go pamięć Cambuego. Młodociany nicpoń Cambue miał akurat sześnaście lat, kiedy dziadek dokonał żywota.

Podczas snu ujrzał wciąż takie same mądre oczy dziadka oraz jego pełen wyrzutu szyderczy uśmiešek. Milcząco przypatrywał się wnuczkowi. Cambue już prawie otworzył gębę, aby się zapytać: „Jak zdrowie, kochany dziadku?” (Chociaż jakie zdrowie może mieć nieboszczyk!), lecz zaciął się, gdyż przypomniał sobie, iż nie odwieczone zaniedbanej mogiły dziadka, zaś ofiary składa wyłącznie wtedy, kiedy nie ma wyboru pod presją spojrzeń stojących z tyłu współwiesniaków.

Dziadek ni z tego ni z owego pogroził Cambuemu palcem i powoli, niby obłoczek dymu tytoniowego, zniknął w otaczającej go półmgiełce.

„Wstrętna stara małpa” – wycodził Cambue i strzyknął ślinę przez perłowe zęby. Dziadek na nigdy nie kochał, gdyż dobrze pamiętał jego metody wychowawcze, podstawę których stanowił rzemień i różgi.

Po odpędzeniu myśli o nieprzyjemnym śnie, Cambue przypomniał sobie, że od dawna nie widział swego przyrodniego brata Yaya, który słynął jako wielki fachowiec od wyrobu wina palmowego. To go ożreżyło.

– Hej, – Hej, – b y d ł e ! –

krzyknął on do żony, – nie będzie mnie kilka dni, a może i dłużej.

Żona nawet nie skinęła głową i kontynuowała monotonną pracę. Jej obwisłe piersi pohuśtywały w rytmie ruchów kamiennego tłuczka. Owszem, piękność kobieca przekwita szybko. Szczególnie przy odpowiednim jej traktowaniu.

Dziewczę nie pije, za mała jeszcze. To znaczy, że muszę kupić w mieście prezencik. Na przykład, paciorki. Tak, właśnie paciorki, i znaleźć moment, kiedy tatusia nie będzie w pobliżu.

Samolotem gwałtownie targnęło kiedy Cambue do reszty się rozprężył i spróbował sobie wyobrazić w szczegółach, co by się

Igor JASIŃSKI

TRZY SEKUNDY

Cambue sprężystym krokiem, aby we własnych oczach wyglądać zgrabnie, co zresztą odpowiadało rzeczywistości, podążył w kierunku niewielkiego lotniska, usytuowanego tuż u skraju wsi.

„Przecież nikt mi nie zabrania raz w roku odbyć podróż z wiatrem w zawody”, – podjudzał on siebie samego.

Pasażerowie zapięli pasy bezpieczeństwa, zaś niektórzy, nie wyłączając Cambuego, pomodlili się w głębi ducha. Samolot powoli wykołował na gruntowy pas startowy, a gdy silnik strzelił mu parę razy i zawył, żwawo popędził do przodu, podskakując na nierównościach oraz wzbił się do jasnego błękitnego nieba.

Cambue odchylił oparcie fotela, zamknął oczy i spróbował się rozprężyć. Wyobraził sobie własny dom i leniwie pomyślał, że należałoby zreperować dziurawy dach – podczas silnej ulewy do bungalowu zaczynała przeciekać woda. Następnie zdecydował, że nie gorzej byłoby załatać zagiel na barkasie, i jeszcze – zagrodę dla kóz. Do zwierząt, w odróżnieniu od żony, żywił on ciepłe uczucia. W zagrodzie powstała dziura, przez którą już parę razy uciekało pstre kozłátko. Owe kozłátko już wkrótce ma trafić do stada. Poproszę pastucha, by w okresie początkowym szczególnie uważał na maleństwo.

Pastuch... Ciekawy typek, nieźle wykonuje swoje obowiązki, mimo że jest prostakiem. Chociaż robi to nie bez pomocy czternastoletniej córki... Jak ona ma na imię? Aha, przypominam sobie. Mała ma na imię Igonia.

Cambue mocniej zmrużył oczy, by obraz córki pastucha stał się wyraźniejszy. Dziewczę to samo przypominało kózkę, być może dlatego, że pod jej wypłowiałą sukieneczką tak samo wyraźnie sterczały okazałe sutki. „Gdyby tak je uściśnąć”, – rozmarzył się Cambue. „No cóż, – kontynuował on fantazje, – jeżeli wziąć butlę wina palmowego... Nie, to nie do rzeczy...

mogło stać, gdyby dziewczę prezent wzięło.

Zaszło to, co się w ogóle zdarzać nie powinno. Zmęczenie metalu – to rzecz podstępna. Najpierw w miejscu mocowania skrzydła do kadłuba powstało pęknięcie. Następnie skrzydło ruszyło ku górze i odpadło. Samolot szybko popędził w kierunku ziemi.

We wnętrzu salonu latały torby, kufry oraz drobne przedmioty. Oszałeli ze strachu ludzie rzucali się w fotelach na wszystkie strony.

Cambuego szarpnęło do góry, i nastąpiła ciemność...

W ciemności nieprzeniknionej ktoś mocno uchwycił Cambuego za rękę.

– Oj, – wydał okrzyk Cambue.

– Nie bój się, – rozległ się obok władczy, z lekką drżący głos. „Więc żyję”, – pomyślał Cambue.

– Odpręż się i leć, – rozkazał ten sam głos.

– Przepraszam, lecz w jaki sposób ja... – Cambue próbował machać rękoma.

– Nie szarp rękami, tylko po prostu całym swym jestestwem dąż naprzód. Reszta to moja sprawa. – Cambue poczuł w głosie coś znajomego.

Postąpił według zalecenia i odczuł, że oni pomknęli naprzód.

– Jednak, kim pan jest i gdzie się znajduję? – Zapytał Cambue ciemnicę.

– Wkrótce się dowiesz, – zachichotał głos i zmilkł, jak gdyby dawał do zrozumienia, że rozmowa skończona.

Trudno było określić, jak długo lecieli, lecz w pewnym momencie Cambuemu, który już był porządnie zmęczony, wydało się, że przed nimi zaczęło dnieć.

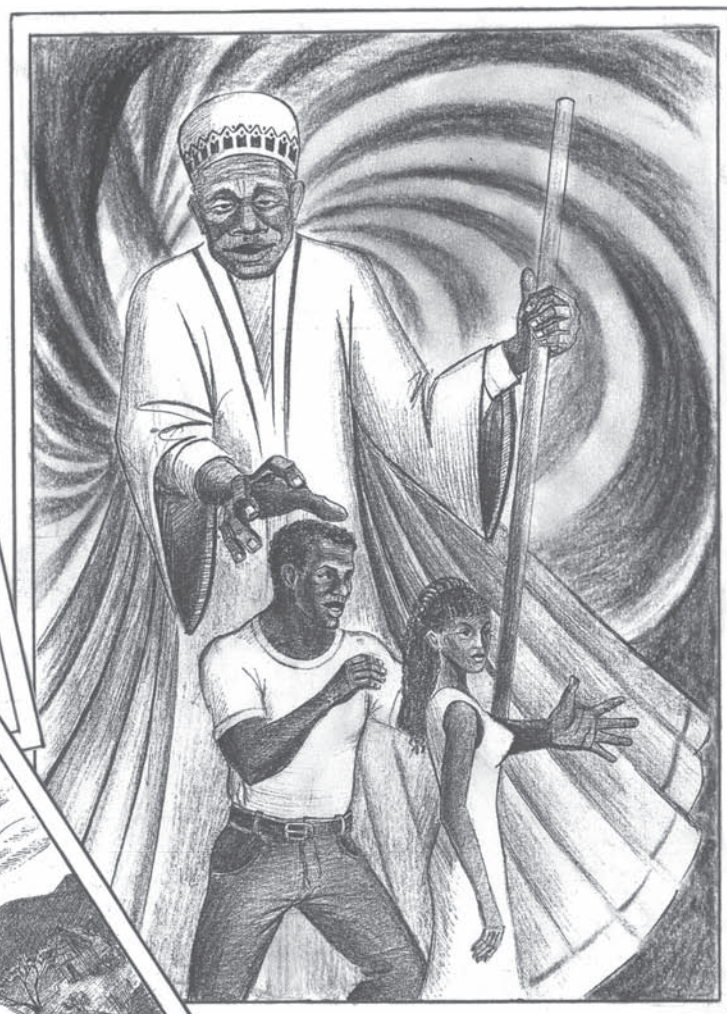
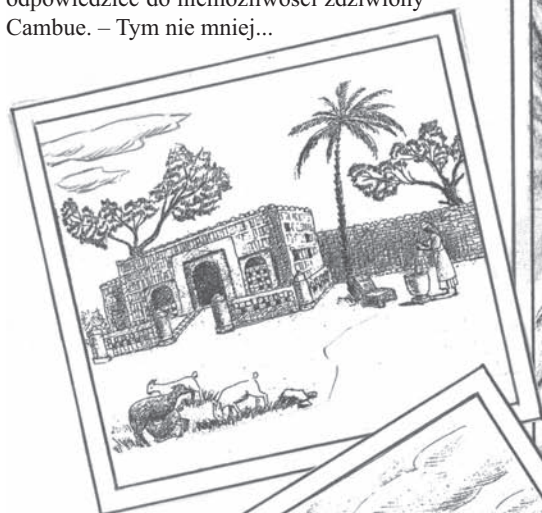
Minęło trochę czasu i powinszował sobie, że miał rację... Najpierw wszystko wokół upodobiło się do wczesnego świtu, lecz wkrótce widoczność polepszyła się i Cambue zauważył, że lecą ponad zieloną równiną.

– Cóż to za facet wczepił się we mnie niby rak? – Pomyślał Cambue, obrócił się i omal nie wrzasnął: obok lekko kołysała się uśmiechnięta gęba dziadka Alidzy.

– Czy widzę dziadka? – Cambue postarał się nadać głosowi uprzejmości.

– Ma się rozumieć, – zjadliwie odpowiedział dziadek, stopniowo wytracając wysokość. – Od dawna myśmy się nie widzieli.

– Aha, od dawna, – nie wiedział, co odpowiedzieć do niemożliwości zdziwiony Cambue. – Tym nie mniej...

Rysowała Ludmiła SZERSZUKOWA

– Co „tym nie mniej”, kochany wnuczku? Gadaj, nie krępuj się. Tu są sami swoi, ty oraz ja.

– Ależ... Nasze spotkanie jest tak niespodziewane!

– Nie mów, – odezwał się dziadek.

Wtenczas Cambue przypomniał sobie swój sen.

– Czyli, dziadek jeszcze wczoraj wiedział, że wydarzy się katastrofa? I mnie nie uprzedził?! – obraził się Cambue i pożałował utraconej możliwości sięgnąć pod sukienkę Igonii.

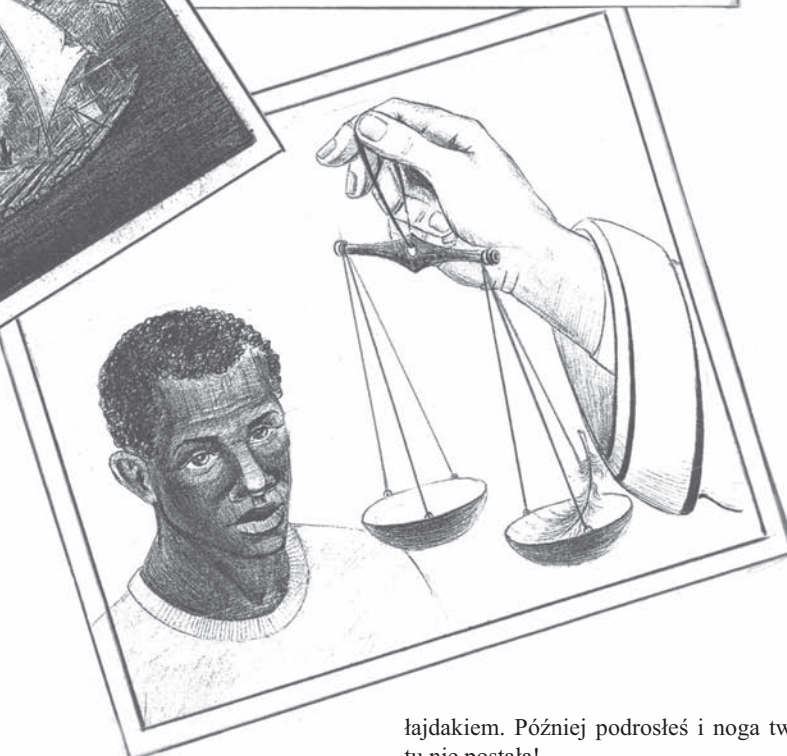
– A po co miałbym uprzedzać ciebie, gówniarzu jeden? – rzekł dziadek.

Cambue skulił się.

– Czyżbyś chociaż raz odwiedził moją mogiłę?

– Ależ, owszem...

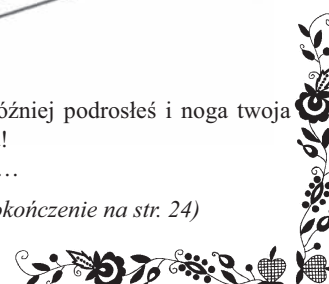
– Wiem, wiem, – przerwał mu dziadek, – kiedy jeszcze byłeś smarkaczem, zaraz jak odrzuciłem kite, kijem cię tam zapędzał ojciec, który zresztą także był porządnym

łajdakiem. Później podrosłeś i noga twoja tu nie powstała!

– Ależ ja...

(Dokończenie na str. 24)

(Dokończenie. Początek na str. 22)

– Oczywiście, wcale się nie spodziewałeś, że po życiu pięknie tu egzystujemy. Rozumiem, że nasłuchiłeś się tych ohydnych bajd europejskich!

To była istna prawda. Cambue nie wierzył ani w życie w niebie, ani w duchy.

– Ależ, nie wiedziałem! – wydusił on.

– A czy to mnie obchodzi?! – pisał dziadek. – Za każdego czcigodnego nieboszczyka modlą się i ofiary mu składają! Wtedy humor ulega poprawie i otoczenie bardziej cię szanuje. Zaś ty... I w ogóle cała wasza rodzinka... – dziadek nie dopowiedział.

Cambue leciał i zastanawiał się, jakim bokiem może wyjść mu ten brak szacunku do dziadka. A propos, dokąd ten go wlecze?

– Dokąd podążamy? – spytał niewinnym głosem.

– Wkrótce się dowiesz, – burknął dziadek.

– Przecież nie zmarłem? – Cambue zadał pytanie, które przez cały czas miał na końcu języka.

– To zależy od punktu widzenia, – uchylił się dziadek.

Cambue poczuł się bardziej przytulnie. Czyli, to wszystko wcale nie są bzdury. Czyli, życie po śmierci ma ciąg dalszy. Chociażby w jakiejś postaci, więc ono, jak się okazuje, istnieje! „Stopniowo otrząskam się, nabiorę ogłady – pomyślał sobie. – I jakoś to będzie”.

Dziadek z wnukiem wylądowali u stóp niewielkiego wzgórza, które porośnięte było przez bujną szorstką trawę. Dziadek bez problemów odnalazł ledwo widoczną ścieżkę i wreszcie uwolnił rękę wnuka.

– Dalej mamy iść na piechotę, – wyjaśnił on.

Droga omijała wzniesienie. Dziadek człapał bosymi stopami i pewnie prowadził Cambuego.

Początkowo Cambue starannie chronił nogi od uszkodzeń przez roślinność, lecz wkrótce zrozumiał, że nie ma czego się obawiać – jego ciało stało się prawie nie ważące, i zetknięcia się z kolcami niemalże nie odczuwał.

Ścieżka była coraz szersza. Widocznie tu chodzono częściej, niż na początku drogi. Rzeczywiście, wkrótce Cambue potrafił odgadnąć w pyłe ślady bosych stóp. Z nich wnioskował, że piesi podążają wyłącznie w jednym kierunku.

– Czyżby tą drogą nikt nie wracał?

Dziadek już zamierzał mu odpowiedzieć, kiedy spoza sterty głazów, niby zrzuconych obok drogi przez czyjąś gigantyczną rękę, wynurzyła się para: kobieta w podeszłym wieku, którą troskliwie prowadził młodzieniec, p r a w i e

dziecko, ubrany w samą tylko przepaskę na biodra.

– Hej, moi drodzy, cześć! – zawołał do nich z oddali Cambue. – Dołączajcie do nas.

– Zamilknij, ośli łbie! – dziadek, który szedł przodem, odwrócił się do Cambuego.

– Po co się pchasz gdzie cię nie proszą?!

trafis do tego samego towarzystwa, co twój ojczulek.

Cambue struchlał i pytania, które zamierzał skierować do dziadka, ugrzęzły mu w gardle.

Na ścieżce, która stopniowo przeistaczała się w szeroką drogę, zjawiały się coraz to nowe i nowe pary. Cambue

Igor JASIŃSKI

TRZY SEKUNDY

Wprawdzie już będąc dzieckiem stanowiłeś szczyt nieuprzejmości.

– Czy popełniłem jakiś nietakt? – spieszył się Cambue.

– A owszem! – ściągnął brwi dziadek. – Kiedy nieboszczyków prowadzą do punktu rozdzielczego, w żadnym razie nie wolno do nich się zwracać.

– A w razie, gdyby...

– Proszę! – dziadek przystanął oraz uczynił szeroki gest ręką. – Proszę! Mnie kara nie dosięgnie. Nie masz chęci stosować się do zwyczajów – łam je. Żebyś tylko nie miał do mnie pretensji.

Słowa dziadka zawierały tyle przekonania, że Cambue już nie ośmielił się wołać do postaci nieznajomych.

– Ma się rozumieć, dziadku, uczynię jak dziadek powie, – odrzekł ze skruszoną miną. – A propos...

– Co?

– Chciałem się zapytać, – Cambue zaczął się, formułując pytanie w sposób jak najbardziej taktowny. – Przecież dziadek, mam nadzieję, przebywa w raju? Więc chyba do raju podążamy?

D z i a d e k zakrzuszył się.

– Jeśli chodzi o mnie, to tak, – odpowiedział po tym, jak wykaształ się. – Co się tyczy ciebie, to mam nadzieję, że

zauważył, że ci, co szli przodem, mieli krok pewny i stanowczy, zaś ci, których prowadzono, kręcili głowami w prawo – w lewo, stale rozglądali się i byli jawnie zlekniieni lub, co najmniej, przejęci.

Kolejka posuwała się wzdłuż wzgórza, porośniętego krzakami. Cambue zauważył malowniczą zieloną polanę, w centrum której stało coś, przypominające stół. Za stołem zasiadała istota o połowę większa od zwykłego człowieka. Jego ciało porośnięte było przez gęste ciemne włosy, zaś nieprzenikliwą twarz odróżniały od ludzkiej małe ostre uszy, małżowiny których wywrócone były do przodu.

„Ależ, to jest we własnej osobie Mari, dystrybutor wuri, czyli dusz nieboszczyków!” – Domyślał się Cambue i zadrżał.

Z lewej strony od bóstwa znajdowała się podniszczona skrzypiąca furka, z prawej zaś – skała z ciemnym otworem, obok którego dreptały zaopatrzone w haki istoty o ohydym wyglądzie.

Osoba towarzysząca odchodziła na bok i przychyliła głowę. Mari zaś zadawał nowicjuszowi jakieś pytanie lub po prostu coś do niego cicho mówił patrząc mu w oczy. Następnie podskakiwały istoty, przypominające hybrydę małpy i byka, i za pomocą haków wlokły wrzeszczącego biedaka do ciemnego otworu.

Zresztą, niekiedy Mari wskazywał ręką na lewo, i nowy razem ze swoim przewodnikiem niewymownie szczęśliwi czmychali przez furtkę.

– Żegnaj, wnuczku, na zawsze. Miałem przyjemność poobcować, – zaskrzeczał dziadek Alidza, kiedy zbliżyli się do bóstwa, i natychmiast się wycofał skromnie spuściwszy wzrok.

Cambuemu wydało się, że świat wokół niego zmierzchał.

– Podejdz tu, – szorstko wyszeptał Mari.

Cambue podporządkował się.

– Spójrz mi w oczy, – rozkazało bóstwo.

Cambue wykonał to bez słowa sprzeciwu.

Wydawać się mogło, że spojrzenie bóstwa przebiło Cambuego na wskroś, przeszło się po całym jego życiu i wyłoniło zeń wszystkie uczynki dobre i karygodne.

„Chwała Bogu, że nie doszło do czynu z małą Igonią”, – złąkł się Cambue.

Mari przez dłuższy czas – w stosunku do innych – przyglądał się Cambuemu i przez to spojrzenie wywracało mu się na zewnątrz całe jestestwo. Wreszcie oderwał swój przenikliwy na wylot wzrok i cicho wyszeptał: „Raj”.

Cambue znieruchomiał niby bałwan, lecz na niego napał od tyłu czekający w kolejce i odrzucił go do pokornie stojącego dziadka. Ten ze zdumieniem oglądał wnuka. Zresztą, dziadek błyskawicznie się opanował i powlókł wstrząśniętego Cambue do furtki.

– Prędej, prędej, tu nie wolno się zatrzymywać, – szepnął wnukowi.

Skrzypiąca furtka pozostała z tyłu, i wreszcie obaj razem z kilkoma wybrańcami losu podążyli... Dokąd?

– Nigdy bym nie pomyślał, że sążone ci będzie przebywać w raju, – kiwał głową dziadek. – Widocznie dokonałeś więcej dobrych uczynków, niż złych.

– Czyli, kierujemy się do raju, dziadku? – Cambue drżał z przejęcia.

– Tam, właśnie tam, – głos dziadka stawał się cieplejszy z każdą chwilą.

Uschnięta roślinność i szorstka trawa ustąpiły miejsca majestatycznym drzewom, zapewniającym obfity cień. Zawszą zwiślały dojrzałe owoce.

– Nie miałem racji w stosunku do ciebie, Cambue, – dziadek po raz pierwszy zwrócił się do niego po imieniu. – Nie warto się przejmować, – beztrudno odpowiedział Cambue. Był przepełniony radością.

– Tym nie mniej, Mari jakoś za długo ważył wszystkie pozytywne i ujemne dowody w stosunku do ciebie, – dziadek dorzucił jednak łyżkę dziegieciu do beczki miodu, lecz ukontentowany Cambue nie zwrócił uwagi na replikę dziadka.

– A dlaczego właściwie dziadek przyleciał po mnie, kiedy samolot uległ katastrofie? – wtrącił Cambue.

– Ależ, zawsze kieruje się kogoś z najbliższych krewnych, jeżeli nie przebywa w piekle, ma się rozumieć. Nasi zaś, oprócz mnie, wszyscy tam są. I słusznie! Kiedy zaś nieboszczyk jest zupełnie samotny, taką misję powierza się byle komu.

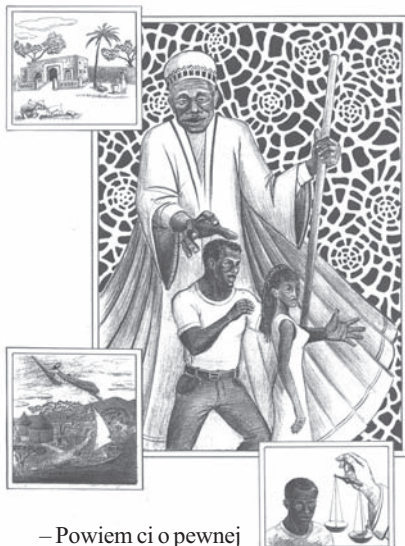
– Ależ, jakie tu jest życie?

– Jak ci wytłumaczyć? Nie potrafisz zrozumieć. Będziesz musiał długo, bardzo długo uczyć się i uczyć na nowo, jak dziecko.

– Ogólny stan rzeczy, dziadku, już chyba jest mi wiadomy.

– A więc...

– Tak, dziadku.

– Powiem ci o pewnej rzeczy. Teraz chyba już wolno. Tak się stało, że dopuściłem się drobnego oszustwa.

– W jaki sposób? – nie połapał się Cambue. – Przecież dziadek w obecności Mariego ani słówka nie wyrzekł.

– Wyciągnąłem duszę z twego ciała o trzy sekundy przed terminem, – z dumą oznajmił dziadek.

– Ależ, po co?!

– Pomyślałem, że w piekle będzie ci za gorąco, więc postanowiłem chociażby troszeczkę ci przedtem ulżyć.

– W jaki sposób ulżyć? – Nic nie rozumiał Cambue.

– Nieskomplikowany. Po trzech sekundach miałeś się obrócić w płonącą pochodnię. Doznanie nie lada, mam rację? W ten zaś sposób niczego nie odczułeś. Kiedy ogień wybuchł, ciało już było nieżywe.

Cambue gwałtownie zatrzymał się obok drzewa, gęsto usianego owocami, które niby namawiały: „Zjedz nas!”

– Czyli, dziadek skradł mi aż trzy sekundy, bo o tyle skrócił moje życie?

– Można powiedzieć, że tak, – rzekł zadowolony z siebie dziadek. – Na twoją przecież korzyść.

„Właśnie tu cię przycisnę!” – z satysfakcją pomyślał Cambue i przypomniał sobie wszystkie razem krzywdy, doznane od dziadka.

– A więc, żądam zwrotu tych moich trzech sekund! – powiedział stanowczo.

– Co?

– To, co dziadek usłyszał. Natychmiast!

– Czy jesteś niespełna rozumu, wnuczku? – dziadek już jakoś przystał.

– Bynajmniej, a nawet mam go więcej, niż kiedykolwiek.

– Przecież nie jestem w stanie tego dokonać.

– Nic mnie to nie obchodzi. W takim razie wracam do Mariego i opowiem mu całą prawdę.

– Ależ zostaną ukarani! – wykrzyknął dziadek.

– Czy dziadka wrzucą do piekła?

– Nie, lecz...

– Jeżeli dziadek zostanie ukarany, to raczej słusznie, – Cambue natychmiast złagodniał, gwałtownie się obrócił i popędził z powrotem. Dziadek ledwo nadązał za nim, próbując coś mówić, lecz Cambue nie chciał go słyszeć.

„Nie było po co mądrąle udawać, – myślał sobie. – Najpierw ukarzą, później wybaczą. Dostanie stary przyk nauczka, za znęcanie się nad wnukiem! Jakież watek rozmyślał urwał mi w samolocie? Aha, na temat Igonii. Uciał w najciekawszym momencie...”

Cambue przemknął przez furtkę niby wicher i znalazł się nieco z tyłu od ogromnego Mariego w momencie, kiedy od niego odciągano za pomocą haków kolejnego delikwenta.

– Przepraszam, – kaszlnął Cambue.

– No? – wymówił Mari, nie odwracając się.

– Nieporozumienie zaszło. Kiedy samolot, którym leciałem, uległ katastrofie, należało mi się jeszcze trzy sekundy, lecz dziadek Alidza...

– Dość gładzenia, – zazgrzytało bóstwo. Mari się odwrócił i z oczu Cambuego wyczytał wszystko. Zanim Cambue zdążył się połapać, ujęła go ręka Mariego o bestialskiej potędze, i cisnęła w ciemność.

We wnętrzu salonu latały torby, kufrы oraz drobne przedmioty. Oszałeli ze strachu ludzie rzucali się w fotelach na wszystkie strony.

Cambue, który dopiero co zdążył w myślach włożyć rękę pod sukienkę Igonii, pomyślał: „Oto już kres”. Samolot werznął się w ziemię. Cambue odczuł głucho uderzenie i trzask pękającego metalu, kiedy zauważył, że pękło i wyleciało z kadłuba szkło. Zmobilizował resztki męstwa i sił, nogą odepchnął grubą kobietę, która usiłowała zatkać sobą zbawczy otwór, i... I, objęty przez płomienie z rozsadanego baku paliwowego, zawrzeszczał tak przenikliwie, jak nigdy mu się jeszcze to nie zdarzało.

Tym razem Cambue razem z dziadkiem Alidzą żwawo przelecieli całą drogę i wylądowali na polanie, gdzie stanęli w kolejce.

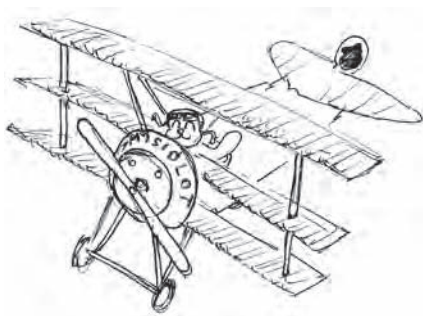
Tak samo, jak poprzednio, przenikliwy wzrok długo, bardzo długo badał go, niby coś ważył.

– Piekło! – wreszcie rzekło bóstwo.

– Ależ, dlaczego? – zdążył wykrzyknąć Cambue, kiedy go wlekli na hakach do piekła.

Nie potrafił zrozumieć, że istocie ludzkiej wystarcza niekiedy trzy sekundy, aby wszystko niweczyć.

Podróż w czasie

KOCHANI, zapraszam do misiolotu. Wyruszamy w podróż na południe, do Małopolski. Odwiedzimy królewski Kraków. Legenda mówi, że założył go legendarny król Krak w państwie Wiślech, dawno temu w rozlewisku rzeki Wisły. Tam na przełomie VII i VIII wieku powstały prawdopodobnie dwa kopce Kraka i jego córki Wandy, co nie chciała za męża Niemca. W X wieku książę Mieszko włączył gród w granice swego państwa, a Kazimierz Odnowiciel uczynił w 1038 roku stolicą Polski.

Zaczasów Kazimierza Wielkiego miasto bardzo się rozbudowało. Król założył Akademię Krakowską, późniejszy Uniwersytet Jagielloński, do którego rozkwitu przyczyniła się królowa Jadwiga darowując na jego rozwój i utrzymanie własne klejnoty.

Tutaj znajduje się zamek – Wawel – siedziba królów Polski. W kaplicy Zygmuntońskiej na zamku jest największy dzwon Zygmunta. Bije tylko w ważnych chwilach w życiu narodu.

Pod wawelskim wzgórzem widać jamę. Dawno, dawno temu siedział w niej smok i niepokoił mieszkańców. Szewczyk Dratewka poczęstował potwora owieczką wypełnioną siarką i zwierzę dostało takiego pragnienia, że piło wodę z Wisły, aż pękło.

A teraz mały spacer na rynek. Ta okazała świątynia – to bazylika Mariacka. W niej jest najpiękniejszy ołtarz Wita Stwosza

Kochane Dzieci!

To ja, Wasz nowy przyjaciel, ciekawski miś Zyzio. Dzisiaj opowiem Wam o początkach państwa polskiego i zwiedzimy Kraków. Opowiem Wam także ciąg dalszy mojej historii. Zapraszam Was do fascynującej przygody.

przedstawiający zaśnięcie Najświętszej Marii Panny. Słyszycie hejnał trąbki z wieży?

Na rynku znajdują się sukiennice, to takie dawne sklepy, możemy tu kupić pamiątki.

A to, kto to? Pół koń, pół człowiek – to lajkonik – upamiętniający obronę miasta w XIII wieku przed Tatarami.

Pomnik na rynku przedstawia poetę Adama Mickiewicza – wieszca narodowego.

A teraz jeszcze wpadniemy na ulicę Franciszkańską. Widzicie to okno? Z tego okna błogosławił zebranych błogosławiony Jan Paweł II, papież Polak, wcześniej kardynał krakowski.

Bardzo piękny jest Kraków, oj chciałoby się zostać tu na dłużej.

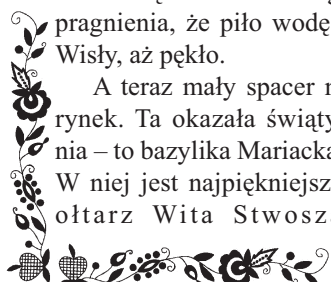
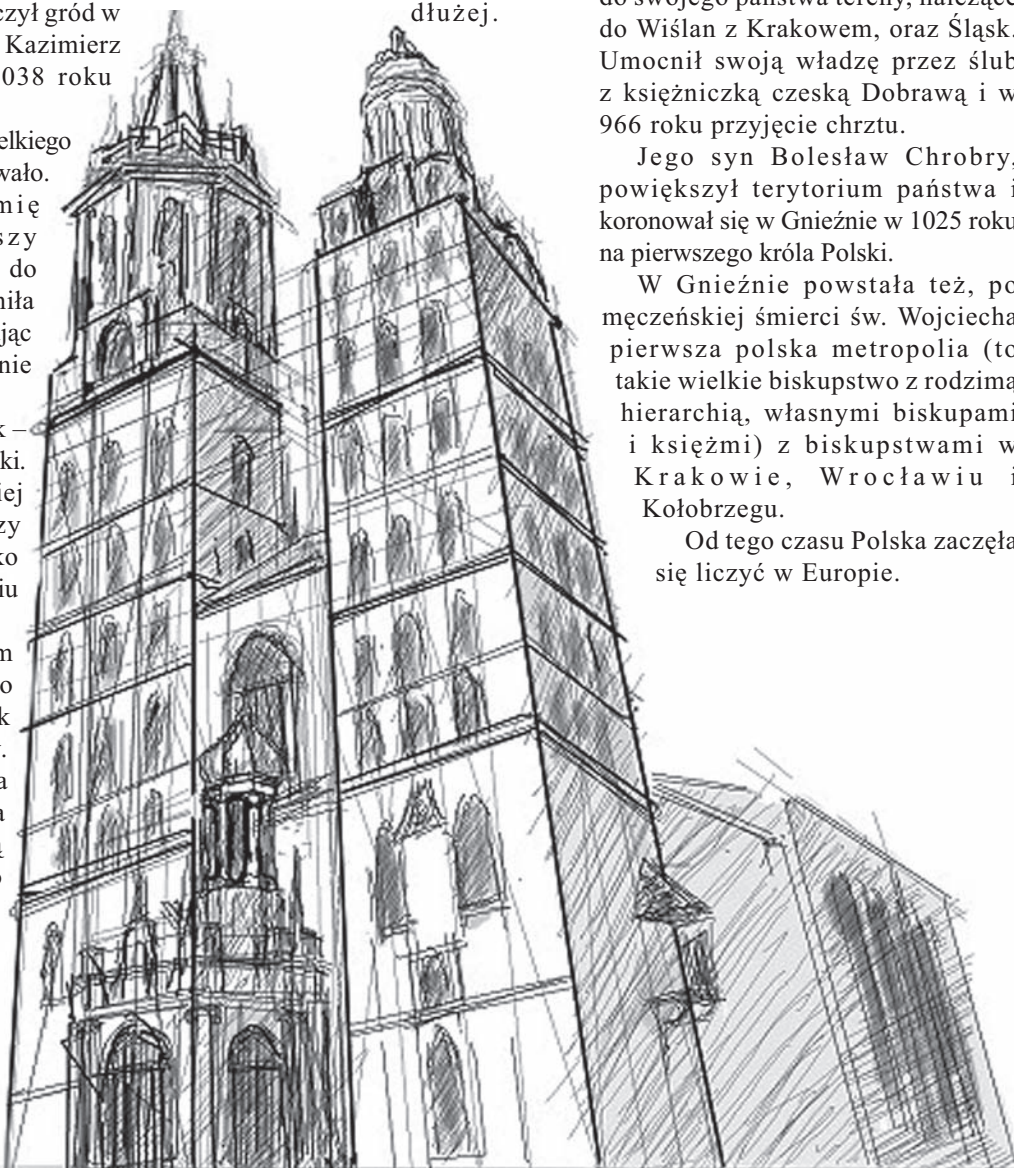
Wycieczka misiolotem

DAWNO, dawno temu w VI wieku na obecne ziemie polskie przybyli z Azji Słowianie. Stworzyli plemiona – państwa Polan i Wiślan i Mazowszan. Kronikarz Gal Anonim wspomina legendarnego władcę Polan – złego Popiela (zjadły go myszy w wieży Kruszwicy), po którym przejął władzę Piast i jego syn Siemowit dając początek dynastii piastowców. W 960 roku książę Polan Mieszko I był nie tylko władcą ziemi gnieźnieńskiej, Kujaw, ziemi Sieradzko-Lęczyckiej, części Mazowsza i Pomorza, ale włączył do swojego państwa tereny, należące do Wiślan z Krakowem, oraz Śląsk. Umocnił swoją władzę przez ślub z księżniczką czeską Dobrawą i w 966 roku przyjęcie chrztu.

Jego syn Bolesław Chrobry, powiększył terytorium państwa i koronował się w Gnieźnie w 1025 roku na pierwszego króla Polski.

W Gnieźnie powstała też, po męczeńskiej śmierci św. Wojciecha pierwsza polska metropolia (to takie wielkie biskupstwo z rodzimą hierarchią, własnymi biskupami i księżmi) z biskupstwami w Krakowie, Wrocławiu i Kołobrzegu.

Od tego czasu Polska zaczęła się liczyć w Europie.

Przygody misia Zyzia

Najszcześniejszy dzień

Stałby miś bardzo długo, gdyby nie zainteresowała się nim pewna dziewczynka.

Małgosia chodziła do przedszkola razem z niewiele młodszą siostrą. Rano na zajęcia prowadziła je mama, a po południu odbierał tata.

Pewnego razu Grażynka zachorowała i Małgosia sama wracała do domu.

– Wiesz, Małgosiu, – powiedział tata, – po drodze zajdziemy po gazety.

Kiedy tata kupował, dziewczynka przyglądała się zabawkom.

– O, zobacz, tatusiu, jaki piękny niedźwiadek, żółciutki jak kaczuska, i jaki smutny. Śliczny, prawda?

– Pewnie mnie naciągniesz. Proszę mi pokazać tego misia, – powiedział.

– Ale on jest bez oka. Ten drugi brunatny miś jest o wiele ładniejszy i niewiele droższy, – zaproponowała pani Regina.

– Tatusiu, ale ja wolę tego biedaka, ten drugi może być dla Grażynki, albo piesek. Lepiej piesek.

– No widzę, że zdecydowałaś, – zauważył ojciec.

– Tatusiu, jesteś kochany, dziękuję, – powiedziała uradowana dziewczynka.

– Oj, kosztowna jesteś, mała damo. Dostałem trochę grosza za tłumaczenie, kupię te zabawki. Wejdziemy jeszcze do księgarni po zamówione książki, ale dość naciągania, moja panno, – dodał.

Małgosia przytuliła misiaczka i ucałowała go w mordkę.

I tak niedźwiadek znalazł opiekunkę i „mamusię”.

Nowy dom misia i nowe imię

Droga do domu Małgosi nie była zbyt daleka. Na niewielkim wzgórzu wznosił się śliczny dom, z starym gankiem opartym na dwóch kolumnach. Otoczony był drzewami, wokół których znajdowały się klomby pełne kolorowych kwiatów.

– Tu jest twój nowy dom – powiedziała do misia Małgosia.

– Och, jaki piękny, – westchnął uszczęśliwiony niedźwiadek.

– Nazwę cię Zyziem, podoba ci się? – zaproponowała.

Po obiedzie dziewczynka zabrała misia do swego pokoju. Był on nieduży i mieścił się na piętrze. Przy oknie stało biurko z kolorowymi półkami, na których były książki i zabawki. Znajdował się też tekturowy domek dla lalek, wózek i kołyska w której leżał bobas – murzynek w beciku. Było tam też łóżeczko dziewczynki okryte kapą w tulipany i irysy. Leżały na nim kolorowe poduszeczki. Pod łóżeczkiem rozłożono

brazowy dywan ze śmiesznymi frędzlami. Na ścianie wisiały kolorowe obrazki. Najbardziej spodobał się misiowi Anioł w błękitnej szacie, którego podobizna znajdowała się tuż nad łóżkiem dziewczynki.

– To mój anioł stróż wyjaśniła misiowi Małgosia, opiekuje się nami. Na razie nie masz łóżeczka i będziesz spał ze mną na tej poduszeczce. Na pewno jesteś zmęczony, – powiedziała dziewczynka, – ułożyła niedźwiadka na kolorowej poduszce, owinęła kocikiem i zaczęła śpiewać kołysankę:

*A, a, a, kotki dwa
nic nie będą robiły
tylko misia bawiły.*

Miś nie słyszał dalszych zwrotek piosenki, bo zmęczony przeżyciami zamknął oko i usnął w ramionach opiekunki.

Zyzio poznaje lokatorów pokoiku Małgosi

Rano słońko zajrzało przez różowe zasłonki do pokoju Małgosi i zawołało radośnie: – Już poranek, wstawajcie śpiochy, czas do zajęć.

– Och, nie budź słońeczko, dziś sobota i można dłużej pospać, – odpowiedziała senna dziewczynka.

Miś otworzył zaspane oko. Przyjrzał się jeszcze dokładniej nowemu mieszkanku.

– Wypada przedstawić się sąsiadom, – pomyślał i wyskoczył z łóżka na puszysty dywanik.

– Najpierw pójść do tego eleganckiego domku. Niedźwiadek zapukał łapką do drzwi.

– Kto tam? – spytał cienki głosik.

– To ja, niedźwiadek – nowy sąsiad, – przedstawił się miś.

– Proszę do środka, – usłyszał.

Otworzono drzwi i miś znalazł się w mieszkaniu porcelanowej lalki.

– Witam nowego sąsiada, nazywam się Gryzelda, – rzekła gospodyni podając rękę.

– A ja Zyzio. – Niedźwiadek skłonił się głęboko i szarmancko ucałował damę w rękę.

– Proszę bardzo na poranną kawę z mlekiem lub kakao, – zaproponowała pani domu.

– Poproszę o kakao, jeśli to pani nie sprawi kłopotu, – powiedział miś.

– Sama piekłam, – i Gryzelda postawiła na stole talerz z ciastkami i filiżankę kakao.

– Przepyszne, – pochwalił. – Pani jest bardzo dobrą gospodynią.

– Muszę sobie radzić odkąd jestem sama. Mąż wypłynął w rejs po dalekich oceanach i nie powrócił, – powiedziała smutno lalka.

– O jakże mi przykro, ale może kiedyś powróci, – pocieszał ją niedźwiadek.

– Niestety muszę szanowną panią pożegnać. Służę sąsiedzką pomocą. – I miś wyszedł z gościnnego domku lalki. Wyruszył teraz w kierunku półki.

– Halo, halo, jestem niedźwiadek Zyzio, a ty jak się nazywasz? – zawołał.

– Jestem zajączek Hop-Hop. Mistrz w skakaniu. O zobacz, umiem podskakiwać tak wysoko, aż do lampy i zajączek skoczył najwyżej jak potrafił, ale do lampy było jeszcze bardzo daleko.

– Oj, coś mi nie wyszło, muszę poćwiczyć, – zauważył zajączek.

– A ty jesteś kto? – spytał miś pluszowego zwierzaka z bujną grzywą.

– Jestem Złocisty – rumak lalki Hortensji i z nikim się nie zadaje. Wożę tylko moja panią, – odparł dumnie konik.

– O, już Idzie.

Podeszła do nich strojna dama w kapeluszu i zwiewnej koronkowej sukni.

– Czas na poranną przejażdżkę, – rzekła wsiadając do bryczki.

– A ty to pewnie chcesz się przejechać? – spytała.

– Jestem Zyzio, – ukłonił się grzecznie niedźwiadek. – O, bardzo chętnie.

– Nic z tego. Pognieciesz mi nową kreację. Może innym razem. Zyzio, co za dzieciinne imię zaśmiała się ironicznie lalka i dodała: „Ruszamy”.

– Jaka piękna, ale trochę zbyt zarozumiała, – pomyślał niedźwiadek.

– Oj tak, tak, – odezwał się zaspany głos gdzieś z kąta. – Obudziłeś mnie z zimowego snu, a jestem stary i muszę pospać dłużej.

– Przepraszam, panie niedźwiedziu, – powiedział zmartwiony Zyzio.

– Nie martw się o Hortensję. Twoje imię jest w porządku. Ja nazywam się Ignacy, ale mówią do mnie Stary Miś, bo jestem najstarszy w tej gromadzie. Małgosia dostała mnie od tatusia w dniu swoich narodzin.

– Witam krewniaka. – Zyzio ukłonił się grzecznie.

– Widzisz, a to pies Chrupek. Marzy by być wilkiem. A w wózku leży bobas Jaś. On jest bardzo mały i jeszcze nie umie mówić, co najwyżej płacze lub gaworzy.

– Jak miło było poznać, ale teraz czas do łóżka, nim Małgosia się obudzi.

Niestety dziewczynka już się obudziła. – Gdzie jesteś, Zyzio? Oj, spadłeś na dywanik, biedaku, czy aby się nie potłukłeś – powiedziała zaniepokojona dziewczynka i ucałowała misia w nosek.

Cdn...

Iwona ZAWISZA-CHYZANOWSKA
Rysował Tomasz CHYZANOWSKI

- 985 lat** – Koronacja Mieszka II Lamberta na króla Polski (dnia 25 grudnia 1025 roku).
- 935 lat** – Bolesław Chrobry koronował się w Gnieźnie na króla Polski (25 grudnia 1075 roku).
- 640 lat** – Śmierć na Wawelu Kazimierza Wielkiego, ostatniego władcy z rodu Piastów na tronie polskim (5 listopada 1370 roku).
- 640 lat** – Koronacja Ludwika Węgierskiego na króla Polski (dnia 17 listopada 1370 roku).
- 600 lat** – Pokonanie krzyżaków przez wojska polsko-litewskie w bitwie pod Koronowem (dnia 10 października 1410 roku).
- 575 lat** – Pokój wieczysty zawarto w Brześciu Kujawskim między Polską a Zakonem Krzyżackim (dnia 31 grudnia 1435 roku).
- 495 lat** – Śmierć Barbary Zapolyi, królowej polskiej, żony Zygmunta I Starego (2 października 1515 roku).
- 435 lat** – Odbyła się druga wolna elekcja we wsi Wola pod Warszawą (dni 7 listopada – 15 grudnia 1575 roku).
- 355 lat** – Szwedzi pod Wojniczem pokonali armię polską dowodzoną przez hetmana polnego koronnego Stanisława Lanckorońskiego (dnia 3 października 1655 roku).
- 355 lat** – Król Jan II Kazimierz opuścił kraj (dnia 17 października 1655 roku).
- 355 lat** – Stefan Czarniecki po trzytygodniowym oblężeniu poddał Kraków (dnia 19 października 1655 roku).
- 355 lat** – Bracia Janusz i Bogusław Radziwiłłowie zawarli w Kiejdanach formalny traktat ze Szwecją, uznając Karola X Gustawa królem Polski (dnia 20 października 1655 roku).
- 355 lat** – Władzę Karola X Gustawa oficjalnie uznali przedstawiciele szlachty z województw: bełskiego, kijowskiego, krakowskiego, lubelskiego, ruskiego, sandomierskiego i wołyńskiego (dnia 21 października 1655 roku).
- 355 lat** – Tatarzy pokonali Kozaków dowodzonych przez Chmielnickiego pod Jezierną, a następnie otoczyli ich w obozie pod Łańcuchami i zmusili do bezwarunkowej kapitulacji dnia 10 listopada 1655 roku).
- 355 lat** – Oblężenie warownego klasztoru ojców paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie. Bohaterska obrona urosła do rangi symbolu i stała się punktem zwrotnym w wojnie (dni 19 listopada – 27 grudnia 1655 roku).
- 355 lat** – Jan II Kazimierz wydał w Opolu uniwersał wzywający mieszkańców Rzeczypospolitej do walki ze Szwedami dnia 20 listopada 1655 roku).
- 355 lat** – W Tyszowcach nad Bugiem zawiązała się konfederacja wojsk koronnych w obronie wiary i ojczyzny. Regimentarzem mianowano Stefana Czarnieckiego (dnia 29 grudnia 1655 roku).
- 350 lat** – Stanisław Lubomirski zmusił do kapitulacji rosyjskie wojska Wasyla Szeremietiewa pod Cudnowem (dnia 3 listopada 1660 roku).
- 305 lat** – Koronacja Stanisława Leszczyńskiego i jego żony Katarzyny z Opalińskich w katedrze warszawskiej (dnia 4 października 1705 roku).
- 305 lat** – Król August II ustanowił Order Orła Białego (listopad 1705 roku).
- 245 lat** – W Warszawie powstał Teatr Narodowy (dnia 19 listopada 1765 roku).
- 215 lat** – Dokonano III rozbioru Rzeczypospolitej (dnia 24 października 1795 roku).
- 215 lat** – Na wieść o III rozbiorze Rzeczypospolitej król Stanisław August Poniatowski abdykował (dnia 25 listopada 1795 roku).
- 210 lat** – W Warszawie powstało Towarzystwo Przyjaciół Nauk (dnia 1 listopada 1800 roku).
- 205 lat** – W Krzemieńcu powstało Gimnazjum Wołyńskie, które stało się centralnym ośrodkiem polskiej nauki i życia kulturalnego na Ukrainie (dnia 13 października 1805 roku).
- 180 lat** – Noc Listopadowa. Sprzysiężenie Wysockiego rozpoczęło w Warszawie akcję, która zapoczątkowała powstanie listopadowe (dni 29/30 listopada 1830 roku).
- 180 lat** – Dyktatorem powstania został generał Józef Chłopicki (dnia 5 grudnia 1830 roku).
- 180 lat** – Sejm Królestwa Polskiego uznał powstanie za narodowe (dnia 18 grudnia 1830 roku).
- 155 lat** – W Stambule zmarł na cholere Adam Mickiewicz, najwybitniejszy polski poeta 26 listopada 1855 roku).
- 150 lat** – Urodził się Ignacy Paderewski (†1941), pianista, kompozytor, polityk (6 listopada 1860 roku).
- 150 lat** – Urodził się Jan Kasprowicz (†1926), poeta, dramaturg (12 grudnia 1860 roku).
- 130 lat** – Urodził się Tytus Czyżewski (†1945), poeta, prozaik, krytyk i teoretyk sztuki, artysta malarz (dnia 28 grudnia 1880 roku).
- 110 lat** – Urodziła się Halina Konopacka (†1989), lekkoatletka, mistrzyni olimpijska roku 1928 w rzucie dyskiem (dnia 11 listopada 1900 roku).
- 110 lat** – W Warszawie otwarto gmach Zachęty Sztuk Pięknych (dnia 15 grudnia 1900 roku).
- 105 lat** – Urodził się Adam Ważyk (†1982), poeta, prozaik, eseista, autor sztuk scenicznych, tłumacz (dnia 17 listopada 1905 roku).
- 100 lat** – Zmarła Maria Konopnicka (*1842), poetka, prozaik, autorka utworów dla dzieci (dnia 8 października 1910 roku).
- 100 lat** – Urodził się Jerzy Putrament (†1986), poeta, prozaik, eseista, felietonista (dnia 14 listopada 1910 roku).
- 95 lat** – Z I Legionu Puławskiego i II Legionu Lubelskiego sformowano Brygadę Strzelców Polskich pod dowództwem generała Piotra Szymanowskiego (listopad 1915 roku).
- 90 lat** – W Suwałkach Polska i Litwa podpisały umowę o przebiegu granicy. Wilno pozostało po stronie litewskiej (dnia 7 października 1920 roku).
- 90 lat** – W związku z decyzją o pozostawieniu Wilna przy Litwie generał Lucjan Żeligowski na czele 14-tysięcznej grupy wojsk zajął miasto i ogłosił powstanie Litwy Środkowej (dnia 9 października 1920 roku).
- 90 lat** – W Tczewie uroczystie otwarto Szkołę Morską (dnia 8 grudnia 1920 roku).
- 85 lat** – W Warszawie w mauzoleum urządzonym pod arkadami pałacu Saskiego złożono prochy Nieznanego Żołnierza – obrońcy Lwowa z 1918 roku (dnia 2 listopada 1925 roku).
- 85 lat** – Zmarł Stefan Żeromski (*1864), prozaik, dramaturg, publicysta (dnia 20 listopada 1925 roku).
- 85 lat** – Zmarł Władysław Stanisław Reymont (właściwie Rejment) (*7.05.1867), prozaik, laureata Nagrody Nobla (dnia 5 grudnia 1925 roku).
- 80 lat** – Zmarł Włodzimierz Pierzyński (*1877), prozaik, komediopisarz (dnia 21 października 1930 roku).
- 80 lat** – W Gdyni powstała Liga Morska i Kolonialna (dnia 27 października 1930 roku).
- 80 lat** – Inauguracja Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Warszawie (dnia 7 listopada 1930 roku).
- 80 lat** – Polski samolot myśliwski PZL P-6 został uznany za najlepszy w Paryskim Międzynarodowym Salonie Lotniczym (dnia 22 grudnia 1930 roku).
- 75 lat** – Na Ukrainie rozwiązano polski rejon narodowościowy tzw. „Marchlewszczyznę” (październik 1935 roku).
- 75 lat** – Córka Marii Skłodowskiej-Curie Irena otrzymała wraz z mężem Fryderykiem Joliot Nagrodę Nobla w dziedzinie chemii (dnia 10 grudnia 1935 roku).
- 75 lat** – Państwową Nagrodę Literacką otrzymała Zofia Nałkowska (dnia 29 grudnia 1935 roku).
- 70 lat** – Zmarła Olga Boznańska (*15.04.1865), malarka (dnia 26 października 1940 roku).
- 65 lat** – W Krakowie zmarł polityk Wincenty Witos (dnia 31 października 1945 roku).
- 60 lat** – W Polsce przeprowadzono reformę systemu pieniężnego. 100 złotych wymieniano na 3 złote (dnia 28 października 1950 roku).
- 55 lat** – W Stoczni Gdańskiej zwodowano drobnicowiec „Marceli Nowotko” – pierwszy polski statek o tonażu 10 tysięcy ton (dnia 15 listopada 1955 roku).
- 40 lat** – Zmarł Julian Przyboś (*5.03.1901), poeta, eseista (dnia 6 października 1970 roku).
- 40 lat** – Podpisano układ O podstawach normalizacji wzajemnych stosunków między PRL i RFN, który zawierał uznanie ranczy na Odrze i Nysie Łużyckiej (7 grudnia 1970 roku).
- 40 lat** – Masakra w Gdyni. Na skutek ognia otworzonego przez wojsko zginęło kilkanaście robotników (dnia 17 grudnia 1970 roku).
- 30 lat** – Literacką nagrodę Nobla otrzymał Czesław Miłosz (9 października 1980 roku).
- 20 lat** – Polska i zjednoczone Niemcy podpisały traktat potwierdzający granicę na Odrze i Nysie Łużyckiej (dnia 14 listopada 1990 roku).
- 20 lat** – Zmarł Adolf Rudnicki (*19.02.1912), prozaik, eseista, felietonista (dnia 14 listopada 1990 roku).
- 20 lat** – Zmarł Tadeusz Kantor (*16.04.1915), reżyser teatralny, twórca teatru „Cricot 2” (dnia 8 grudnia 1990 roku).
- 20 lat** – Lech Wałęsa zwyciężył w drugiej turze wyborów prezydenckich (dnia 9 grudnia 1990 roku).

НАВСЕГДА ПОКИНУЛА НАС

29 сентября 2010 г. на 81-м году
жизни **пани Халина,**
урождённая **Богдан, Кадушкина**
(родилась 16 августа 1930 г.),
потомок польского рода Козловских
СВЕТЛАЯ ЕЙ ПАМЯТЬ!

НАВСЕГДА ПОКИНУЛ НАС

12 ноября 2010 г. на 80-м году жизни
пан **Виталис Бардадым**
(родился 24 июня 1931 г.),
выдающийся кубанский краевед,
потомок польского рода Мазурок
СВЕТЛАЯ ЕМУ ПАМЯТЬ!

TUZIN PRZYSŁÓW

Czego nie masz dokończyć, lepiej nie zaczynaj.

Взялся за гуж, не говори, что не дюж.

Kijem tego, co nie pilnuje swego.

Не доглядишь оком, так заплатишь боком.

Siła przed prawem chodzi.

С сильным не дерись, с богатым не судись.

Kto się rano śmieje, wieczorem płacze.

Не выдавши вечера и хвалиться нечего.

Na głupie pytanie nie ma odpowiedzi.

На глупый вопрос шальной ответ.

Kto się zwierza boi, niech do lasu nie chodzi.

Волков бояться, в лес не ходить.

Kto wiele rzeczy zaczyna, żadnej dobrze nie robi.

Много возьмёшь, мало унесёшь.

Rozumu z laty przybywa.

Возраст ума прибавляет.

Długie włosy, krótki rozum.

Волос долог, да ум короткий.

Jaki grzech, taka pokuta.

По делам вору и мука.

Wilka natura ciągnie do lasu.

Сколько волка не корми, он всё в лес смотрит.

Złe towarzystwo na złe wychodzi.

Дурной пример заразителен.

1 октября 2010 г. в рамках городского конкурса «Педагог искусств Краснодара 2010 года» состоялось награждение активиста Польского национально-культурного центра «Единство» *пани Людмилы Шершуковой*, занявшей призовое место в номинации «Педагог-исследователь». Пани Людмила является преподавателем художественного отделения Детской художественной школы № 5 им. В.Д. Пономарёва.

Правление Польского центра «Единство» и редакция журнала «Польские ведомости» выражает сердечные поздравления победительнице и желает новых творческих побед!

XX-летие Ассоциации «Вспульнота Польска»

16–18 октября 2010 г. в Варшаве прошли праздничные мероприятия, посвящённые двадцатилетию Ассоциации «Вспульнота Польска». На них прибыли представители Полонии всего мира, в том числе председатель Польского национально-культурного центра «Единство», член Полонийного консультативного совета при маршале Сената Республики Польша *пан Александр Селицкий*.

Ассоциация «Вспульнота Польска» возникла в феврале 1990 г. как неправительственная организация под патронатом Сената. Инициатором её создания и первым председателем был маршал Сената первой каденции *профессор Анджей Стельмаховский*. Вторым председателем с 10 мая 2008 г. до трагедии под Смоленском 10 апреля 2010 г. был маршал Сейма *Мацей Плажыньский*. Нынешним председателем с июня 2010 г. является *пан Лонгин Комоловский*.

Мероприятия начались **16 октября** в Варшавском архикафедральном соборе с молитв за развитие «Вспульноты Польской» и упокоения душ двух первых председателей Ассоциации. Св. Мессу провёл примас *кардинал Юзеф Глемп*. Затем в Доме Полонии

состоялось открытие выставки, посвящённой XX-летию Ассоциации. Председатель Лонгин Комоловский приветствовал собравшихся гостей, среди которых были высшие церковные иерархи, представители Сената, Сейма и Правительства Республики Польша, а также деятели польских и полонийных организаций со всего мира. В своём выступлении пан Комоловский отметил, что Ассоциация — это организация, смысл существования которой является служение той части польского народа, которая оказалась за пределами Отчизны. Он подчеркнул, что задачи Ассоциации не меняются, а партнёры за границей по-прежнему ожидают сотрудничества и помощи. Далее Комоловский вручил золотые, серебряные и бронзовые медали Ассоциации «Вспульнота Польска» (в частности серебряные медали получили председатель ФПНКА «Конгресс поляков в России» *пани Халина Суботович-Романова* и многолетний куратор совместных культурно-просветительских проектов Ассоциации и полонийных организаций постсоветского пространства *пани Ирена Ширковец*). После этого в Президентском дворце государственный секретарь *министр Ольгерд Дзеконьский* от имени Пре-

зидента Республики Польша вручил высокие государственные награды представителям Полонии, в том числе членам Полонийного консультативного совета при Маршале Сената седьмой каденции: *пану Владиславу Захарящевичу* — командорский крест со звездой Ордена Заслуги Республики Польша, *пану Юзефу Квятковскому* и *пану Тадеушу Пиляту* — командорские кресты Ордена Заслуги. В завершение первого дня торжеств в Королевском замке состоялся концерт и вруче-

ние совместных наград Ассоциации «Вспульнота Польска» и ТВ Полония. Затем гости отправились на ночлег в Дом Полонии в Пултуске.

17 октября праздничные мероприятия начались со Св. Мессы в кафедральном соборе Пултуска, после чего была встреча представителей мировой Полонии с руководством «Вспульноты Польска» и обмен мнениями в группах. Затем уже в варшавском Доме Полонии прошёл концерт пианистки из Украины *пани Анны Фёдоровой*, участница второго этапа XVI Международного конкурса пианистов им. Ф. Шопена.

18 октября в Доме Полонии в Варшаве состоялось открытие мемориальных досок, посвящённых первым председателями Ассоциации *Анжею Стельмаховскому* и *Мацею Плажыньскому*. Открытие досок провёл маршал Сената *Богдан Борусевич* в присутствии сыновей профессора Стельмаховского, а также жены и сына маршала Плажыньского.

Мы искренне желаем Ассоциации «Вспульнота Польска» дальнейшей многогранной и плодотворной деятельности в деле поддержания польской культуры и её носителей по всему миру!

Соб. инф.

Pismo ukazują się dzięki poparciu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

**WIADOMOŚCI
POLSKIE**
Nr 4 (29) 2010 r.

Redaguje kolegium
Redaktor naczelny
Aleksander SIELICKI

Pismo Krasnodarskiej Organizacji Regionalnej
Polskie Centrum Narodowo-Kulturalne „Jedność”
Adres redakcji: 350040, m. Krasnodar, ul. Stawropolskaja, 149. KubGU.
FISMO. Pok. 253. <http://www.poloniakubania.ru> Tel.: +7-918-217-90-77,
faks 007 (861) 219-95-20. E-mail: poloniakubania@mail.ru Nakład 999 egz.

**ПОЛЬСКИЕ
ВЕДОМОСТИ**
№ 4 (29) 2010 г.

Редактирует коллегия
Главный редактор
Александр СЕЛИЦКИЙ

Издание Краснодарской региональной общественной организации
Польский национально-культурный центр «Единство»
Адрес редакции: 350040, г. Краснодар, ул. Ставропольская, 149. КубГУ.
FISMO. Комн. 253. <http://www.poloniakubania.ru> Тел.: +7-918-217-90-77,
факс 007 (861) 219-95-20. E-mail: poloniakubania@mail.ru Тираж 999 экз.

Печать офсетная. Объем 4 п. л. Заказ 1074.

Отпечатано в типографии ООО «Издательство Екатеринбург»: г. Краснодар, Восточная промзона, ул. Бершанской, 353/2. Подписано в печать 27.12.2010 г.

Pałac Prezydencki w Warszawie